

20. februar 2006

Kr. 10,-

71. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 2

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn

VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk

VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevissthet. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Det materialistiske verdensbildets fødsel og sammenbrudd

Av Rolf Kenneth Myhre
ro-ken@online.no

Er tilværelsens primære dimensjon åndelig eller materiell? All verdens religioner, mystiske og esoteriske systemer hevder at tilværelsens primære dimensjon er åndelig.

Vestens vitenskap er basert på et materialistisk grunnsyn, men dette grunnsynet er ikke i seg selv vitenskapelig fundert. Det virker som om svært få representanter for vitenskapen er klar over dette, til tross for at Vestens idé-historie er relativt grei å sette seg inn i.

Renessansen som oppsto i de italienske bystatene på 1500-tallet, innledet en ny tidsalder i Vestens intellektuelle og kulturelle historie. Mennesket frigjorde seg både fra klassisk og kirkelig autoritet.

Individualisme og selvstendighet vokste frem på bekostning av kollektivism og institusjonalisert tro. Det moderne verdsliggjorte menneske ble født. Den heliosentriske modell (læren om at planetene går rundt Solen) splittet den gryende vitenskapen fra Kirken. På 1600-tallet oppsto den vitenskapelige revolusjon, med Galileo galilei (1564–1642) som fremste talsmann. Bare matematikk, fysikk og astrologi hadde på den tiden utkrystallisert seg som vitenskap.

Galilei satte seg som mål å redde den gryende vitenskap fra middelalderens før-rasjonelle sump, hvilket krevde en distansering fra datidens biologiske og teologiske tankegang (Aristoteles og kristendom). Galilei distanserte seg ved å fastslå at vitenskapen bare skal interessere seg for tilværelsens materielle og kvantitative sider, det som lar seg veie og måle (antall, størrelse, form, vekt og fart).

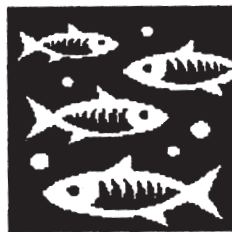
Bare dette vil være *fruktbar vitenskapelig metodikk*. Galilei og de in-

tellektuelle var fortsatt hengivne kristne (Tarns, 1991). I England var det Francis Bacon (1561–1626) som var lei av alt snakket om usynlige biologiske formålkrefter og teologiske spekulasjoner, og som ville begynne på nytt med utgangspunkt i det observerte. Han var også en av de første til å formulere et anti-økologisk syn på naturen. Naturen var til for å underlegges, kontrolleres, og utnyttes. Naturen hadde kun nytteverdi, ikke egenverdi.

Den kvantitative vitenskapen gjorde jobben sin med stor suksess, og kvantifiserte stadig mer av alt som lot seg kvantifisere. Denne kvantifiseringen resulterte i et tiltagende mekanistisk syn på universet. Fenomener som «Gud» og «ånd» ble skjøvet stadig lengre ut i universets eller bevissthetens periferi. Det virket som om vitenskapens representanter fullstendig hadde glemt at den vitenskapelige metode i utgangspunktet var *begrenset* til bare å undersøke *ett* aspekt ved virkeligheten: det kvantitative. De aller fleste biologer og vitenskapsmenn hadde likevel sin bibeltro i behold gjennom første halvdel av 1800-tallet. Først med Darwins utgivelse av «Artenes opprinnelse» i 1859, inntraff det store kulturelle vendepunktet fra et åndelig grunnsyn til et materialistisk grunnsyn.

Tyve år etter bokens utgivelse ble den over 2000 år gamle troen på en guddommelig skapelse, visdom og plan i Naturen degradert til før-rasjonell religiøsitet. Idéen om at Naturen er formålsløs og drevet av tilfeldigheter, ble gjort til et vitenskapelig dogme. Darwinismen ble den mest betydningsfulle intellektuelle og kulturelle revolusjon noensinne, større enn Copernicus' erkjennelse av det heliosentriske verdensbilde. De kvantitative briller som for Galilei kun fungerte som en vitenskapelig metode, ga nå Vesten dets nye kulturelle grunnsyn.

Vi lever fortsatt i skyggen av Galileis formulering av vitenskapen. Han måtte som nevnt rette opp en ubalanse; fra en uvitenskapelig bio-

PSI-FELTET

logisk og teologisk tankegang til en eksperimentell og empirisk (sansebasert) metode som kun studerte kvantiteter. Galileis innsats var kulturhistorisk adekvat, all ros til ham! Men med sin ensidige fokus på kvantiteter ble en ny ubalanse skapt, som vi i dag fortsatt er ofre av. Det sjakktrekk som var kulturhistorisk adekvat på 1600-tallet, er ikke lenger adekvat i dag.

Med etableringen av det materialistiske grunnsyn på slutten av 1800-tallet, var vi «solgt». En skjebnesvanger allianse oppsto mellom det materialistiske grunnsyn og den kvantitative vitenskap. De dekket hverandre fullkomment. Hver gang én av dem ble angrepet, kom den andre til unnsetning. Hvis noen turde å si at f.eks. parapsykologi fortjener vitenskapens interesse, var svaret at emnet dårlig tilfredsstiller kriteriene for den vitenskapelige metode. Hvis så noen innvendte at vitenskapen også bør studere fenomener som ikke så lett lar seg kvantifisere – som ånd, bevissthet og kvaliteter – kom det svar at «vitenskapen» (dvs. det materialistiske grunnsyn) ikke anerkjente deres eksistens. Da de biologiske, psykologiske og sosiologiske vitenskapsgrener etter hvert kom på banen, ble det forventet at de skulle etterligne den naturvitenskapelige metode mest mulig. På den måten havnet vi i et materialistisk «flatland», med en vitenskap blind for intensjoner, dybder og verdier.

Vitenskapssosiologi

Vitenskapsteori er studiet av hvor-

dan vitenskap *bør* utføres; dvs. hvilke objektive kriterier som bør følges for at en disiplin skal kunne kalles vitenskap. Vitenskapssosiologi er studiet av hvordan en vitenskap *i praksis* utøves; dvs. i hvilken grad og på hvilken måte den styres av menneskelige og subjektive faktorer fremfor av objektive kriterier. Den store vitenskapssosiologiske klassikeren er naturligvis «The structure of scientific revolutions» (1962) av Thomas Kuhn (1922–1996), en av de aller mest siterte akademiske bøker. Her viser han at alle vitenskapsgrenene hver for seg er sterkt bundet til underliggende modeller («paradigmer» eller akademiske dogmer) som blir bestemmende for alt som tenkes, skrives, publiseres og forskes, og for hva som sensureres og hvem som skyves ut i kulden. Den generelle lov synes å være at når en forsker først tar et paradigme for gitt, så følger dette paradigmet ham til graven uansett hvor sterkt bevismateriale er for at paradigmet er feil. Den vitenskapelige standard er dessverre *for menneskelig*.

Vitenskapen har i ekstrem grad blitt institusjonalisert, og institusjonalisert vitenskap har de siste tiårene utøvd en ekstrem grad av konservativisme og tabuisisme. Vitenskapelige observasjoner som ikke passer inn med det materialistiske grunnsyn blir ganske enkelt ignorert eller fortrengt. Denne fortrenningsprosessen skjer uhyre glatt, nærmest friskjonsløst, for hele den akademiske verden er med på leken. Når den materialistiske vitenskap velger å ignorere og undertrykke funn og fakta som ikke passer inn, faller den raskt til *scientisme* og pseudo-vitenskap. Akadeikerne bruker da mer tid og energi på å forsvare sitt grunnsyn og

de ufruktbare teorier som er barn herav, enn på å justere kartene etter de nye observasjoner.

Det materialistiske grunnsyn er inne i en krise. Det ironiske er at det nettopp er nyere *vitenskapelige observasjoner* som peker i retning av et åndelig grunnsyn. Innen stadig flere vitenskapsgrener (kvantefysikk, genetik, evolusjonslære, medisin...) møter forskerne en «dør»; hvis de skal gå videre må de åpne seg for den mulighet at ånden/bevisstheten er den primære dimensjon i forhold til materien. Alternativet, som nærmest alle forskerne og institusjonene velger, er å betrakte døren som en vegg. De hengir seg til «mer av det gamle»; stadig mer ubetydelig og irrelevant forskning i trygge emner innenfor deres trygge paradigme. En konsekvens av dette er at vi, den alminnelige mann og kvinne, selv må utføre en betydelig innsats, ikke bare for å holde oss oppdatert med «siste nytt» innen de enkelte vitenskapsgrener, men også for å kunne gjennomskue vitenskapsgrenenes «paradigmatiske myter».

Rolf Kennth Myhre har skrevet manus for «Åndsvitenskapelige visjoner». Her tar han for seg en rekke vitenskapsgrener og viser hvordan de idag er inne i en krise pga det materialistiske verdensbildets sammenbrudd. Han presenterer også en rekke spennende studiefelt som idag holdes tilbake og undertrykkes både av media og av det akademiske miljø, fordi disse studiefeltene innebærer og vil endelig bekrefte et åndelig grunnsyn.

Sommertreff

i Bergen onsdag 26. juli – lørdag 29. juli.

Program og sted kommer i februar og mars i Samfunnsliv.

Samfunnsliv

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)

Bertram Dybwad Brochmann
grunnlegger

Dag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754
E-post: dagoj@online.no
redaktør

Grunnlagt
1931

Anders Ryste
disponent og hjelperedaktør
6150 Ørsta

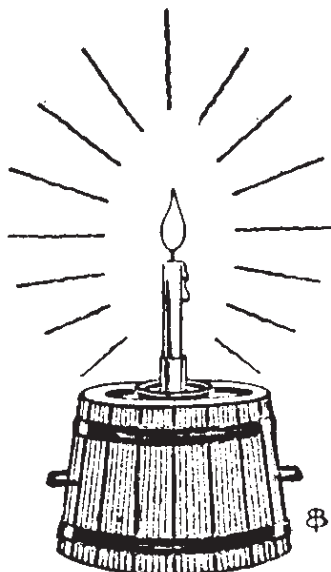
Med i redaksjonen

Astrid Strømme
Indre Sædal 16,
50 44 Nattland

Aase Brenne
Utløbakken 43
5260 Indre Arna

Ved innbetalinger benyttes
NB! Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: www.samfunnsliv.no

LEDER -

Våre krefttilbud er mangelfulle

Jeg var et «søndagsbarn», forelsket i verden, og mine foreldre sa: «Bli voksen!» Så ble jeg voksen og fikk kreft, og nå sier de til meg: «Bli som et barn». Det ble jeg. Jeg vendte så tilbake til mitt egentlige, kjærlige jeg og er frisk i dag.

Bernie S. Siegel

I vårt århundre har vi fått en omfattende kunnskap om den menneskelige psyke. Men legevitenskapen har vært lite villig til å dele den med oss. Bergen by har et stort velbygget universitetssykehus, men lite tilgang på det som vi kan lese oss til i bøker, om hva kreftpasienter har behov for. En person som jeg kjenner, forsøkte å få hjelp av en lege til å orientere seg bedre i sin kreftsykdom. Han fikk til svar at enten fikk han finne seg i den behandling han fikk (cellegift og strålebehandling), ellers hadde han ikke noe der å gjøre. Går det an? Svaret er egentlig en skandale!

Kunnskapen, som er tilgjengelig på de fleste biblioteker om kreft, skulle være mer enn nok til å forandre, utvide og bygge om kreftbehandlingen. Cellegift og strålebehandling er symptombehandling, og ikke helbredelse for å fjerne årsakene til utviklingen av kreft. Kreft er både et kostholdsspørsmål, og et spørsmål om psykologisk innsikt. Forskningen har kommet frem til at mennesker som er mottakelig for kreft, har bl.a. følgende psykologiske profil:

- barndommen har vært uten en betingelsesløs kjærighet
- de er lite trygge på indre verdier
- de er lite trygge på sine mestringssevner
- de føler seg dumme, klossete, svake og udugelige i sosialt samvær
- som voksen opplever de sin selvfølelse stadig vekk svak, og de er passive i forhold til egne behov

Noen mennesker takler kreften, og det gjør de ved:

- å avdekke konflikter, og utvikle seg dit hen at de ytre valgene stemmer overens med de indre ønskene. Når det skjer, frigjøres energi som har vært bundet og utilgjengelig i helbredelsesprosessen.
- å mobilisere all sin tro på det de kan tro på.
- å finne en indre grunn til å leve.
- å ta mer hensyn til seg selv.

Bøkene forteller i tillegg at det først og fremst er lymfesystemet som svikter hos kreftpasienter. Det er rett og slett satt ut av funksjon, og i prinsippet er dette organet heller ikke egnet til å rense ut alle de gift og avfallsstoffer som kroppen i dag blir utsatt for. Det er dokumentert i boken «Naturlig frisk» av Harvey Diamond at selv etter at skolemedisinen har gitt opp en pasient, og regnet med at håpet er ute, har en omfattende rensing og omlegging av kostholdet, reddet menneskers liv. I tillegg har jeg latt meg fortelle at faste redder mennesker fra kreftens favntak. FASTER du i to–tre uker under legers tilsyn, vil kroppen støte ut svulsten av seg selv. I denne perioden får ikke svulsten noen ernæring, og kroppens naturlige helbredelsesprosess kommer i funksjon, og nekter dermed å ha noe med svulsten å gjøre.

Universitetssykehuset i Bergen har ikke slike tilbud. Dessverre. Jeg tok en ringerunde for å undersøke om det eksisterte psykiatrisk sykepleier, eller andre med erfaring og kunnskap i noe av den psykolgi, som jeg forsøker å si noe om her. Men nei, det eksisterte ikke...

Jeg tillot meg også å ringe Humlegården Råkostsenter i Danmark. Det var for å få vite hva de mente om årsakene til kreftutvikling. Jo, det stemte, sa sjefslegen, at det var kostholdet, dvs. lymfesystemet som var satt ut av funksjon. Men Humlegården gir ikke bare behandling for å få lymfesystemet i funksjon igjen, de gir også pasienten et helhetlig omsorgsprogram. Jeg må ærlig innrømme, at jeg mener det er skandaløst å holde på med cellegift og strålebehandling, når en vet om metoder som er rimeligere og mer effektive på alle måter. Hva gjør vi med det?

Astrid Strømme

☐ *doj*

Global dårskap?

Å karikere Muhamed, kan skape ufred på hvert sted. Som Finn Graff sa: «Det er tabu». Vi bør la Muhamed i fred.

En storkonflikt av globale dimensjoner, dominerer i mange regioner, i øst og vestlige nasjoner.

Når hatet sløver vettet ned, da hindrer dumhet verdensfred. God tro behøver indre ro. Hysteri beforder overtro.

Begynner man med brøl og skrik kan enden bli: Gå over liK! Hvor fanatismens vettfordriv, medfører tap av menneskeliv.

Av noe vakkert kan vi bli betatt. Av fanatisme derimot – besatt! Av dem man føler som forhatt, blir religiøst berusete besatt.

Man blir til pøbler uten selvkontroll. Alibi-misbruker «Gud» – ved lyst til vold. Muhamed-misbruk til vold og aggresjon, utøves ekstremistisk, i mang en nasjon.

Når religiøse ruser seg til transe, lar vettløsheten seg knapt stanse. Religiøs rabies, er som smittsom pest. Forpester sunn fornuft til siste rest.

Mygg blir til oppblåst elefant, da restene av folkevett forsvant. Det er de mest massive masse-aggressive, som fellesvold helst vil bedrive.

Enhver bør på sitt vis bygge bro, mellom sann viten og sunn tro. I forståelse og toleranse. Til vettløsheten lar seg stanse.

Globalt, er livsbehov for dialog, hvor det gis rom for både – og. Respekt og hensyn og mere til. Til fellesnevneren for hva to parter vil.

Svein Otto Hauffen

Psykisk regnemåte

Av Vally Vegge, Oslo

Psykiatrisk institutt (UiO) påstår i disse dager at hver fjerde voksne nordmann (og noen asylsøkere kanskje) har en psykisk lidelse. 450.000 av disse lar årlig være å oppsøke lege. Mental Helse Norge er raskt ute og krever økt satsing på «psykisk helse» (hva Mental Helse Norge nå måtte mene med det).

I USA har antall mennesker med «mental disorders» ifølge psykiatrien økt fra 10 prosent på 1950-tallet til rundt 50 prosent i dag. Halvparten av den amerikanske befolkning er altså mentalt og psykisk syk i dag til tross for at psykologer og psykiatere har behandlet det amerikanske folk i årtier. Man skulle jo tro at når så mange blir behandlet, så vil befolkningen stadig få bedre «psykisk helse»?

Redaktører 2005

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme
MAI: Dag Ove Johansen

JUNI:
AUGUST:
SEPTEMBER:
OKTOBER:
NOVEMBER:
DESEMBER:

Astrid Strømme
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme
Dag Ove Johansen
Astrid Strømme

Sommertreffene

Det blir sommertreff. Og det blir i slutten av juli måned fra onsdag 26. juli til og med 29. juli i Bergen. *Dessverre* lot det seg ikke gjøre å holde det på Stend. Stedet var under ombygging.

Treffet må derfor holdes i selve Bergen, men med nær tilknytning til en av Bergens tradisjonsrike bydeler som har store grøntområder, turistattraksjoner og badeanlegg, samt parkanlegg med gode muligheter til å sole seg. Trafikken er forholdsvis liten i bydelen.

Avvikling av sommertreffet på denne måten gir nye og flere muligheter. Sannsynligvis vil flere mennesker finne fram og høre på foredraget. Kanskje vil kulturdagen bli mer spennende. Kanskje vil oppholdet bli rimeligere for noen.

Arbeidet med å skaffe foredragsholdere starter i uke 6. Ta gjerne kontakt de av dere som ønsker å holde foredrag. Både Oddmund Gullteig og Armand Nyhus er hjertelig velkommen også i år. Selv deltar jeg sannsynligvis med et foredrag omkring temaet Paradigmeskifte underveis.

Du kommer vel i år også?

PS: Jeg gleder meg til å ta fatt!

Astrid Strømme
Indre Sædalen 16
5098 Bergen
Tlf. 55 59 09 82 (best morgen og kveld)

Den nye økonomi: TOTALITETSØKONOMIEN

Menneskenes økonomiske sjelesans

I boken «Mentalitet og livsskjebne I» er behandlet *menneskenes økonomiske sjelesans*.

Hva er *økonomi*. Økonomi er balanse. Den økonomiske sans er hos planter og dyr en vilje og evne til å underkaste seg de universelle balanselover. Det samme instinkt er også til stede hos menneskene. Men som følge av deres «fri tenkeevne» er menneskenes økonomiske sans «fiksert» og «suggerert» til avvikelser fra livslovene. Vi ser dette på det økonomiske kaos i verden i dag. Menneskene har ikke innordnet seg under lovene for den universelle økonomi, hvorav menneskenes økonomi er et ledd. Menneskene mangler i dag syn for helheten og totaliteten, for totalitetsøkonomi. Når menneskenes økonomiske virksomhet derved er ført inn i sitt rette leie, vil det økonomiske kaos på jorden opphøre. Vår mentalitet er vår skjebne.

Hva sier så *de universelle balanselover*? Menneskenes kunnskaper og erkjennelse sier oss at der i naturen foregår et storstilet sirkulerende *stoffskifte*. Kilden er sollyset og solenergien. Dette gjør det mulig for plantene å ta opp i seg og spalte luftens kullsyre (i kullstoff og surstoff). Plantene opptar også vann i seg, og resultatet er at plantene bygger opp en rekke kullvannstoffer. Disse danner grunnlaget for oppbygningen av det menneskelige legeme. – Menneskene innånder så det spaltede surstoff, som så atter forbinder seg med kullstoffet. Vi får på ny kullsyre som menneskene utånder, og som plantene derpå igjen innånder.

Vi ser her hvordan livet i naturen er basert på en storstilet *sirkulasjonsprosess*. Vi har gjennom vår vi-

tenskap erkjent den naturlov, at sum av kraft og stoff er konstant. «Kref-tenes ekvivalens» og «energiens vedlikeholdelse», sum av kraft og stoff, er alltid til stede. *Mengden* beror på *sirkulasjonshastigheten*.

Som det foran er angitt for kullstoffet, vannstoffet og surstoffet, således er det også med de øvrige for livet nødvendige grunnstoffer, f.eks. kvelstoffet. Alt omsettes og sirkulerer. –

Erkjennelsen av at menneskene er *inklusive* denne store sirkulasjonsprosess, og at de ikke er *eksklusive* vesener, er av grunnleggende betydning for menneskenes økonomi. Det er sannhetens ånd som gjennom vitenskapen leder menneskenes økonomiske sans frem til denne erkjennelse av livslovene. Å underkaste seg disse, er da avgjørende for menneskenes økonomi. –

Menneskenes økonomiske sans har hittil vært villedet, og menneskene har ikke sett og bevisst erkjent denne *sammenheng* i alt. Menneskene har drevet bare «spesialøkonomi» for seg selv eller for å *dele* med menneskeheten, men ikke hatt øyne for helheten, for *totalitetsøkonomien*.

Hva er så totalitetsøkonomi? Det er at menneskene for sitt daglige liv og for å skaffe seg alle livsformødenheter, planmessig innordner seg under de universelle balanselover. Totalitetsøkonomi vil altså i praksis kort og godt si, på sant og virkelighetstro grunnlag systematisk å fremskaffe og anvende hva 3000 millioner mennesker trenger av livsformødenheter. – Et grunnleggende hjelpemiddel hertil blir da *den regnskapsmessige oversikt* over hva

menneskene *konsumerer* og trenger, og hva de *produserer*. Det neste blir den *rasjonelle* systematiske fremstilling av de fornødne livsformødenheter på de steder i verden hvor dette billigst og best kan skje, og så den rasjonelle *fordeling* til menneskene av den stedfundne produksjon. –

Dette skulle synes å være enkle linjer å gå etter. Og de veldige vitenskapelige og tekniske fremskritt har også gjort at der i verden for tiden fremstilles en *overflod* av livsformødenheter. Men når der allikevel er økonomisk kaos i verden i dag, så skyldes dette altså at menneskenes økonomiske sjelesans er *villedet*.

Så lenge menneskene levet innenfor *naturalhusholdningen*, var muligheten for å komme i konflikt med og ta feil av de universelle økonomiske lover ikke stor. Men etter hvert som jordens befolkningsmengde øket, og man måtte over til *arbeidsdeling* og *pengehusholdning*, kom *risikoen* for feiltagelser, og menneskenes økonomiske sjeledrift er her falt i den ene fallgrupe etter den annen, menneskene har begått den ene psykologiske feiltagelse etter den annen. Vi skal se på den viktigste av disse.

Grunnlaget for arbeidsdelingens gjennomførelse var innførelse av *penger*. Dette skulle opprinnelig være fungible midler og fungere på vegne av *realverdier*, f.eks. storfe. Så lenge pengene uttrykkelig fungerte på vegne av sådan realverdi, var risikoen ikke stor. Men menneskene glemte dette til daglig. Og pengene ble etter hvert *et* mål. Tingenes tilstand i verden i dag beror på sjelelige egenskaper, verdier, som menneskene etter hvert har spillet

med på flere og flere forskjellige måter. Og resultatet er i dag det, at menneskene anskuer pengene som det *primære*, det grunnleggende, det hovedsakelige, og jager etter dem og dyrker dem (mammondyrkelsen), mens man har glemt at pengene bare skal og må fungere på *vegne av realverdiene*. Pengene er i virkeligheten i mange tilfeller blitt *skinnverdier*, og fungerer bare på vegne av seg selv. Det er pengedyrkelsen, jakten etter penger, som dag karakteriserer verden. Pengene er blitt det primære, realverdiene, produksjoen, det *sekundære*. –

Alt dette var ikke så farlig hvis pengene virkelig var effektive speilbilder av realverdiene og var *proporsjonale* med disse. Men nå er pengene altså i seg selv delvis blitt skinnverdier, «fiktive verdier», «nominelle verdier», og ansees tross det å være «livgivende». Og da det ifølge den merkantilistiske hovedlære er *omvendt proporsjonalitet* mellom varemengder og priser og penger, idet store varekvanta betyr lave priser og relativt få penger, *så har man her den enkle nøkkel til forståelse av, hvorfor menneskenes jakt etter penger skal føre til «konkurs» og elendighet midt i en verden som flyter over av varer og livsformødenheter*. Så har man altså her årsaken til at *overfloden* skal være menneskenes *forbannelse* istedenfor velsignelse.

Veien *ut* av det økonomiske kaos blir da logisk å fjerne årsaken til de nåværende tingenes tilstander: pengene må igjen bli fungible midler, det sekundære hjelpemiddel, verdimål på vegne av realverdiene. Pengejakten må opphøre, realverdiene må bli det *primære*. Men dette

vil også kreve nøytralisering av den nevnte omvendte proporsjonalitet. Dette vil oppnåes ved gjennomføring av totalitetsøkonomien, ved dekapitalisasjon og retning nullpris i forbindelse med omordning av de sosiale forhold, overgangen til *desentralisasjon* og bransjestyre, i sosial henseende.

Det økonomiske kaos og sosiale røre i vår tid, har således enkle psykologiske årsaker. Det hele er et psykologisk, et mentalt spørsmål. Tingenes tilstand i verden i dag beror på sjelelige egenskaper hos menneskene selv. Menneskene er blitt fremmede for den tilværelse som er deres egen. Å komme ut av vanskeligheter og kaos, vil følgelig være et spørsmål om kunnskap og *nyorientering* i sannere overensstemmelse med livslovene. Menneskene må omvende seg. De må få en ny tro: et nytt sinnelag. – Vår mentalitet er vår skjebne. –

BDB (1930)

Gud er god

Gud er god, dette ligg i ordet. På tysk gut, engelsk good og på norsk god – alt er vel og bra. Dette gjeld sjølvsagt når me har det godt – når det tydeleg gjer godt. Men når noko vert vondt, er dette eit velmeint teikn på at noko er gale, skal dette virka til å snu til det gode. Her har då føregått ei avsporing. Det vert då teikn på at me må leggja om kursen.

Det er som om Gud seier: Kjære born, no gjer de rett og slett fornuftig for å få det betre!

At nokon er sjuke, t.d. har rygglingdingar, gjev signal om at rygg vert brukt feil, anten for mykje eller med bundne musklar, feil stilling eller for lite. Dette kan vera i stress-situasjonar med krampaktige bindingar. Såleis treng dei leggja om. Ingen kan gjera dette for oss, einast me sjølve har valet, men andre kan vera med å setja omleggingi i gang – gjeva ei li-ti hand. Men også ei hindring kan leggjast av andre.

Altså, me må trekkja oss bort frå det vonde – det uuthaldelege – før det er for seint, om det er frå det for «varme» eller for «kalde». Sjølve kjenner me det - sjølve har me valet.

Jau kan det verta vond og følast som eit offer å gjera denne omleg-

gingi – å gå bort frå vanesituasjon eller plikter som før var gjerne rette. Likevel, dette vart det beste for alle partar, offeret vert ikkje «offer» men eit spel til det betre. Altså å gå bort frå det verkeleg vonde. Ingen kan vinna (det evige) livet utan å missa noko. Det er ikkje plass til begge deler – det vonde og det gode. Dette vert å bera sin eigen kross, fyrst å taka ei sjølvransaking – sjølvoppgjer. Ingen kan gjera dette for oss.

Slik sett vert det ikkje sjølvpining eller sjølvherleg-gjering. I grunnen er dette lett å forstå. Og har me tenkt det, sagt det, skulle det vera lett å gjera det. Her ligg det store problemet, me hoppar tilsides for det til sjuande og sist gode.

Det store tankekors for sær mange, er at Gud ikkje er god når varsli seier det er vondt, utan å spørja kvifor det vart vondt, eller kven var det som sette i gang det galne.

Gud er svært tolerant og langmodig, og han gjev oss god tid til valfridom. Tenk på dette: me vel våre situasjonar – reier opp våre «sengjer». «Som me reier opp, ligg me», heiter det.

Ivar B. Løne

Skattar og avgifter – og blautkaker

Så vidt eg veit så var kona til Brochmann systra til stiftaren av Frp, Anders Lange. Lange ville setje ned alle skattar og avgifter, men han ville ikkje følgje Brochmann i å setje opp eit samfunnsrekneskap og på den måten få klårt for seg kva som er reelle inntekter og kva som er reelle utgifter for eit samfunn som heilskap.

Moses dekapitaliserte. Tilbodsløva var premissane. Profeten Samuel sa korleis det ville gå dersom ikkje Moses sin plan blei følgt. «Folk ville reise seg mot folk, grupper mot grupper. Borgarkrig ville bli endelykta. Blod ville flyte.»

Carl I. Hagen kan godt preike nedsetjing av skattar og avgifter og det vil verke positivt for dei som lite har, men haiane ville berike seg på avgiftsfall og rentefall. Dette kunne likevel avhjelpast med aukande skatt på pengespekulasjonen og fondsspekulasjonen. Men kven vil det?

Noreg, ved sine rådande politikarar, har skapt ein økonomisk tilstand i landet som midt i overfloda av pengar og varer, knuser dei små, men gjev dei økonomisk velståande

frislepp. Hagen er ikkje åleine med sitt skatte- og rentekutt, for å skape ein meir rettferdig sosialøkonomi. Høgre vil og vere med, men menneska i dag er bundne til fortene i den private handel og den private verksemda som grunnlaget for gjeldande økonomisk tenkjemåte. Dei kan liksom ikkje enno sjå at dei er komne inn i ei tid der heilheitsøkonomien meir og meir vil råde grunnen! Ei levande og god heilheit vil i dag gje den einskilde betre levekår!

Skatter og avgifter på den einskilde ber ikkje tiandedelen av heilskapsslasset, (skular, vegar, administrasjon, luftfart, gransking, politi, militær osv) m.a.o. fyrst heilskapen, så den einskilde.

Det er difor eg seier at ein heilheitsrekneskap, ein samfunnrekneskap må til. Det vil vere det kompasset som kan føre samfunnsskuta på rett kurs vidare fram. Har ikkje politikarane våre klårt for seg dette, så vil dei om ei tid verte sitjande att som bla, bla, bla-underhaldarar. Blautkakekastarane vil overta heile skodespelet.

a.r.

Menneskje kunne ikkje eksistere utan natur

Menneskje kunne ikkje eksistere utan natur. Tre og planter og vegetasjon skaper surstoff, som menneskje, dyr og fuglar er avhengige av for å leve.

Når menneskje, dyr og fuglar utånder kolsyre, som er kolstoff og surstoff, spaltar tre og vegetasjon det om att og bygger ved og frukter av det, og utånder det atter gjennom blad og nåler som surstoff.

Så rasjonell er naturen, den er ein evig sirkulasjon, berre menneskje ikkje skiplar balansen. Naturfolka i verda ser naturen som guddommelig, og dei kunne alltid hauste av den; dei dreiv ikkje med rovdrift.

Det moderne menneskje har skapt seg ein tenkt verdi i pengane, og øyder store naturområde med tanke på rask profitt som skal forrente seg.

Armand Nyhus

FRA BOKEN «I BEGYNNELSEN VAR DISKUSJONEN»

Vi må lære å kjenne gudskraften i mennesket

Av Anders Ryste

Jeg begynte som utgiver av Samfunnsliv etter Bondes død i 1966. Tenkte lenge etter hvorledes arbeidet med denne avisen skulle legges an. Likevel hadde jeg jo foran meg den instruktive tegningen «Hele verden til mentalundersøkelse». Det var retningslinje god nok. Men rent praktisk. Vi kunne danne skole. Noen forsøkte seg, men det gikk ikke. Vi kunne ta opp igjen Samfunnspartiet. Heller ikke det gikk. Vi kunne forsøke å få plassert i landets biblioteker vår samlede litteratur, slik Bonde ønsket. Dessverre, den ble plassert i bibliotekets kjellere. Vi kunne prøve med eget forlag igjen, men dessverre. Forlaget ble sabotert av det store gross av forlag som bygger sin virksomhet på profitt.

Da jeg overtok, ble jeg for alvor klar over hvilken motstand du møter om du vil gi deg ut på å rokke ved autoritetenes forestillinger. De har alle kort på hand. Enda i dag synes norsk Typografiforbund innstilt på hevne seg mot Samfunnsliv, fordi de tapte boykottsaken og måtte betale 1/4 million. Men til avisen er det kommet serier av fine artikler fra venner som ikke har kunnet legge Nyorienteringen fra seg. Mennesker som trosser all motstand. Mennesker som har oppmuntret meg og ikke sviktet. De har gått videre på den linjen som arbeidet vårt hviler på. Oppklaringslinjen – Opplysningslinjen. Hva jeg skulle gjøre, kom derfor av seg selv. Jeg skulle rett og slett bygge hele vårt foretakende på de betalende abonnentene og dem alene. Jeg skulle la all tanke om annonseavis eller om å søke statsbidrag til driften, fare. Bygge det hele utelukkende på Nyorienteringsopplysningen.

«Går krykkene i stykker, da skjer det blott fordi du godt kan gå foruten krykker», pleide BDB å si. Avisen er kommet og vil komme ut videre på disse premissene. Kun ånden inni oss driver verket. Det vi er oppfylte av, makter vi å omsette i praktisk veiledning på tross av vitenskapen, politikerne og kirken. Det «huset» vi bygger, bygger vi rasjonelt på samme måten som tømmermannen bygger. Han begynner med grunnmuren, reiser så huset for til slutt å legge på taket. Politikerne med hele sin hær av troende, begynner med taket. (FN) Noe slikt hus kan aldri virkeliggjøres. Det vil ramle sammen igjen.

Fauske ligger ikke langt fra Hamarøy. Der bodde Knut Hamsun. Han skrev flere bøker mens han bodde der. På jubileumsstevne i sommer ble en dame spurt om det finnes noen levninger av det som Hamsun skriver om på Hamarøy? «Visst gjør det det», svarte damen. «Navnet Benoni er hentet herfra, Victoria like-

så. Her finnes mange levninger i bøkene som direkte peker på personer og steder». Hadde Hamsun levet og hørt, hadde han sikkert tatt til smilet. Hamsun som dikter, brukte disse navnene og disse stedene for å få fremstilt for leserne glimt fra menneskets indre virkelighet, altså ikke for personene og stedenes skyld, men for å billedgjøre iboende, menneskelige egenskaper. Dette til lærdom for all verden. Personers og steders navn, hva har det å bety i slik sammenheng?

Henrik Ibsen var heller ikke opptatt av om Peer Gynt hadde sitt opphav øverst i Gudbrandsdalen. Han var derimot opptatt av å skape en figur som kunne billedgjøre menneskets iboende egenskaper. M.a.o. menneskets mentalitet. I Dagbladet forleden ble Helge Hognestad spurt om sin tro på Gud. «Jeg tror ikke på en gud bak skyene», svarte Hognestad. «Derimot finner jeg gud i det nære og vakre landskapet omkring meg». Han befant seg på sommerhytta si på Sørlandet.

Den gode Hognestad har imidlertid gått nærmere inn på forholdet Gud og sagt at han ser på Gud som en kraft boende i mennesket! Slik blir jo også Gud og Guds kraft forklart i Bibelen. Mt. 22, 29–26,64 og a.s. Det betyr likevel ikke at et samfunn på jord skapt i Guds kraft, kunne fremstå som ved et trylleslag, men derved at menneskene litt etter litt mer og mindre ble tvunget til å bli seg bevisst sine iboende egenskaper. Ikke hvor personen kom fra som i tilfelle med Benoni og Peer Gynt, men hvor de åndsegenskaper kom fra som hadde gjort dem til nettopp Benoni eller Peer.

Å skape et samfunn på jord hvor Gud bor, kunne umulig skje på en gang. Først måtte mennesket lære å kjenne de kreftene det er født med, klarlegge dem og lære å kjenne deres

sosiologi. M.a.o. lære å kjenne de muligheter Gudskraften i mennesket innebærer og på samme tid den risiko som følger med. Utfra menneskets iboende, mentale krefter, (spesialiseringen, arb. delingen osv.) skapes samfunnet. Er mennesket ubevisst sine mentale krefter og deres virkemåte, så skapes konflikt og «motsetningsfellesskapet» som jo ikke kan bestå uten ved hjelp av militærmakt, politimakt, ureflektert flertalls-makt og tvang.

Det levende samfunnet har bevisste ledere som setter sine liv til for folket (fårene) om krig oppstår. Da Norge kom i krig med Tyskland i 1940 rømte våre ledere over hals og hode. De var ikke et øyeblikk tenkt å dø for sitt folk. Dybw. Brochmann sa på Stortinget i 1936 at dersom bevilgningene til militærmakten skulle økes, så kunne han gå med på det dersom alle stortingsmennene sammen med regjeringen stilte seg i spissen i tilfelle krig. De løp sin vei og beviste dermed selv at de ikke var annet enn leietjener i det huset de skulle være herrer i da krigen kom.

Freden kom. De rømte vendte tilbake. Hva har de så gjort? Jo, for å få det til å se ut som om de ikke rømte, har de maktet å legge skylden for det som hendte på dem som ikke rømte. Den som har flertallet har også makten til, gjennom propagandaen, å gjøre svart til kvitt eller omvendt. Men slike galskaper kunne umulig skje dersom menneskene fikk undervisning om kraften inneni dere, dens farlighet og virkemåte. Menneskene lar seg lure. Sine ledere tror de på som var de guder inntil de oppdager at i virkeligheten er de bare dalegudbrander.

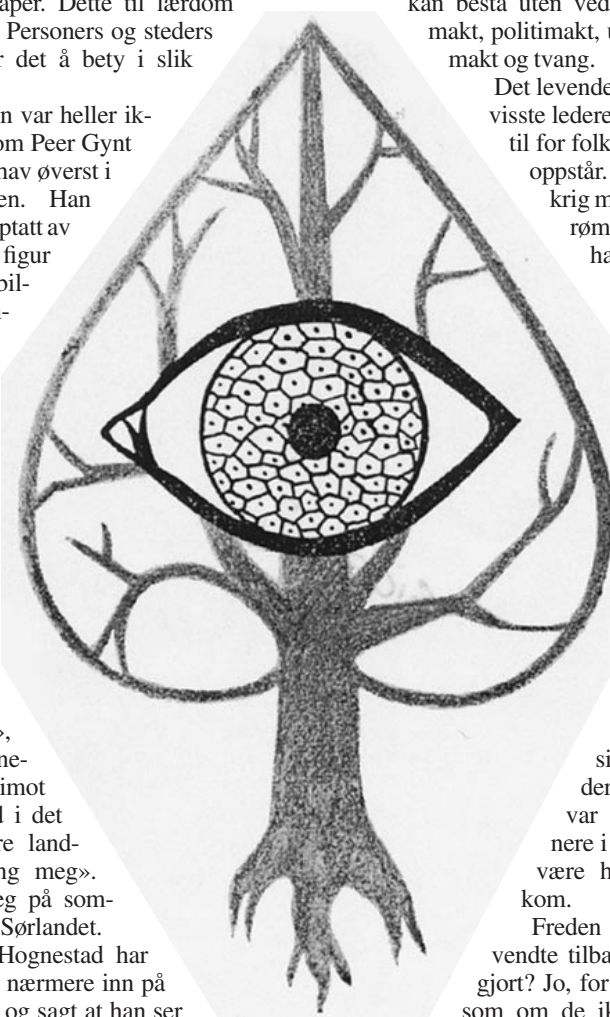
For å skape den rette dystre stemningen om-

kring Rettsoppgjøret, måtte også dødsstraff til. Einar Gerhardsen ble intervjuet om dette da han dannet sin første regjering. Det var stort for mange at vi igjen kunne få en norsk regjering etter valg, men det skremte folket til servil underkastelse når de hørte at han ville ha dødsstraffen gjeninnført. Alt folket ble forstummet. Dødsstraffen er et virksomt middel når galskaper skal gjenreises eller prologeres. Det var i disse tider BDB ble hentet fra Voss og satt inn på Ilebu. Mistanken om at han under sitt pålagte skriveforbud skrev avslørende artikler i sitt blad Samfunnsliv som nu utkom i Ålesund, hadde fått innpass hos myndighetene.

Imidlertid, alt som er skjult skal åpenbares, og alt som er blitt feiet under teppe skal komme frem fra takene. Slekt etter slekt skal gå tilgrunne. Men tilsist vil det ikke lenger nytte å holde skjult for de unge hvem menneskesønnen egentlig var og er midt oppe i alt kaoset som han hittil ufrivillig har skapt. Hans iboende skapende egenskaper skal bli avdekket.

Nå er det jo slik at vi som har rundet de 80 snart skal sette oss på skyene for kun å betrakte det hele ovenfra, mens ungdommen skal frem på banen og fortsette hvor de eldre sluttet. Av erfaring fra skolene vet jeg imidlertid at ungdommen vel neppe noensinne har vært kjørt så hardt og blitt indoktrinert så grovt i de foreldede forestillingers pensum. Å være ung i dag er blitt langt verre enn før fordi det så vanskelig kan stilles spørsmål ved det fastlåste pensum. Læreren mister fotfestet hvis han hører noe om at Gud bor i dere eller at Paulus var ren religionsmaker eller han får høre om et samfunn på jord som går av seg selv uten stat, makt og militær eller han får høre at ingen kan kalles lærer som, selv om han vet alt ellers, likevel ikke kan opplyse om hva mennesket er fylt av.

Jeg vet ikke om jeg har fått frem at der er to måter å tenke på. Den måten som bygger alt ut fra tømmermannsønnens resonnement, eller på den måten som politikeren tenker på, ut fra toppen og ned. Det kan aldri bli andre forhold i verden dersom ikke de unge tar opp den nye tenkemåten som først begynner på grunnmuren med bygget for tilsist å legge taket på. Alle andre måter å bygge samfunn på skyldes indoktrinerte helt foreldede pensa. Pensa som i dag hindrer nye fremskritt.

«Guds øye»

Martinus kosmologi om forhold:

● Alle dyr er enpolete. Mennesket er overveiende enpolet, men den motsatte pol er i gradvis vekst.

● Denne vanskelige utviklingen kaller Martinus «de ulykkelige ekte-skapers sone». Sjalousi vil være et problem langt inn i fremtiden.

● Fremveksten av kvinnes mannlig pol og av mannens kvinnelig pol er bakgrunnen for all kulturell, samfunnsmessig og menneskelig aktivitet

● I det riktige menneskerike blir vi dobbeltpolete.

Litteratur av Martinus: *Livets Bog nr 5: To slags kjærlighet: Det Evige Verdensbillede nr 4, symbol nr 25* Borgen Forlag

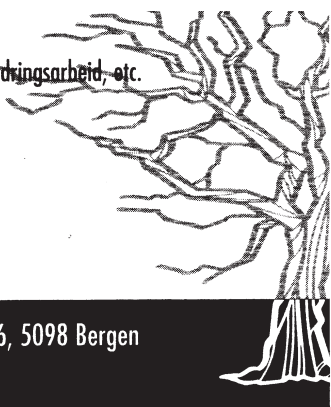
Link til Martinus Institutt: www.martinus.dk

● **ASTRIDS ØKOHAGE**
Omvisning, kurs, foredrag, økologisk forandringsarbeid, etc.

● **PEDAGOGISK VEILEDNING**
Hjemmeundervisning (1. - 10. kl)
Støtteunderv. studier

● **BED & BREAKFAST**
Overnatting for turister

Lektor Astrid Strømme, Indre Sædal 16, 5098 Bergen
Tlf: 55 28 52 69 og tlf: 55 59 09 82

Anbefalt bok
om kreft:
Kjærlighet, medisen
og mirakler av
Bernie Spiegel
(biblioteket
har den)

Den største (I)

Av Svein Otto Hauffen

Overskriften er fra en velskrevet lederartikkel i Steinkjer-Avisa. Et godt sammendrag følger. Der besvares bl.a. spørsmålet: Hvem var Henrik Ibsens motiverende modell til Nora? Nevnte suppleres med et kort avsluttende utdrag fra Morgenbladet.

I del II sammenfattes noen av mine personlige betraktninger om seerens syn på – og innsikt i – menneskeliv og samfunnsliv m.m.

S.O.H.

Henrik Ibsen

Henrik Ibsen er Norges mest kjente kunstner, og er den dramatikerens ved siden av William Shakespeare som oftest spilles rundt omkring i verden. I løpet av 2006 skal Ibsens dramatikk settes opp i 72 land.

Henrik Ibsen er egentlig mye større i utlandet enn vi vet, og det er «Et dukkehjem» som er det mest spilte stykket. Det er fortsatt omstridt og debatteres heftig. Det var Laura Kieler, datter til Steinkjers grunnlegger, Morten Smith Petersen, som var Ibsens modell til Nora. Hun ble godt kjent med Ibsen og besøkte ham flere ganger, blant annet da han oppholdt seg i Dresden. Laura Kieler, som selv ble en meget anerkjent og respektert dikter i Danmark, levde på 1870-tallet et dramatisk liv. Da hadde hun sammen med sin mor flyttet fra Steinkjer og bosatt seg i Danmark, og det var hun som satte Ibsen på sporet av Nora, og etter hvert ble Ibsens model. Hun tok sterk avstand fra at hun ble «brukt» på denne måten, og hun sa at Ibsen «stjal hennes sjel», men Henrik Ibsen ville aldri innrømme at Laura Kieler var Nora. Det er en spennende tanke at Laura Kieler, som vokste opp på Lø ved Steinkjer, var modell for en av verdens mest berømte diktere, og for verdenslitteraturens mest kjente kvinneskikkelse – Nora.

Nasjonalteateret skal vie Laura oppmerksomhet når Ibsen-festivalen arrangeres på sensommeren. I

mai er det hundre år siden Henrik Ibsen døde – men Ibsen lever og inspirerer – over hele verden.

Odd Birger Grønli

* * *

Henrik Ibsen forlot Norge før han ble verdensberømt med dramaene om to gale nordmenn: Brand og Peer Gynt. Han levde og virket i eksil i hele det viktige livet. Etter 27 år kom han tilbake til Norge, skrev det merkelige dramaet Byggmester Solness og levde sine siste 15 år som gammel og berømt i den by der han før var ung og miskjent.

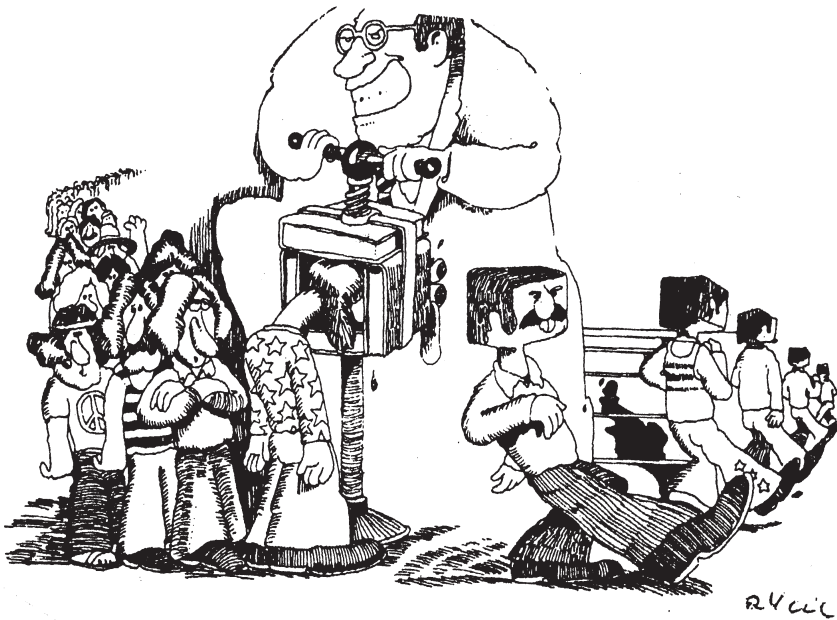
Kunsten er et «aandeligt Opdragelsesmiddel for Folket», sa Henrik Ibsen selv, helt i tråd med sin tids dannelsesstradisjon: Kunsten skulle oppdra oss til å bli frie mennesker, og legge grunnlaget for et bedre samfunn. Men ser vi spor av dette i Ibsen-året 2006? Og vektlegges den Henrik Ibsen som sier «tvert imot!» og yter motstand mot strebermentalitet, selvgodhet og selvfølgeligelige tanke-gjengangere? Som avslører og kritiserer det norske!

* * *

Det er Bentein Baardson, direktør for Ibsen 2006, som sier dette: Vi vil fremstå som et fredsland og menneskerettighetsforkjempere. Og da er Ibsens stykker vel så effektive som taler som en hvilken som helst utenriksminister evner å holde i FN, sier Ibsen-direktøren.

– Henrik Ibsen selv var en vidunderlig blanding av aristokrat og anarkist.

– Når Ibsen er blitt så stor over hele verden, er det i hvert fall ikke fordi han var norsk. Og det handler ikke bare om at han tok opp de temaene han gjorde, selv om de er viktige nok. Det dreier seg heller om han hadde en dyp forståelse av hva det vil si å være menneske – på godt og ondt.

Den største (II)

Av Svein Otto Hauffen

Hvorfor er denne dramatikerens livsverk av fortsatt aktuell interesse, i så mange nasjoner?

Og er hans dype menneskekunnskap og høye bevissthet en frukt av at han gikk dypere i seg selv enn de fleste?

«Å dikte er å SE» – sa seeren Henrik Ibsen. Gjennom sin dramatiske diktkunst kunne han visualisere det innsette og dypsette, slik at det kunne fremtone, øynes, innsees også av oss.

I det Ibsenske univers, fremsynes bl.a. individets ansvar for sin skjebne, moral og dobbeltmoral, bedrag og selvbedrag, makt og maktmisbruk, kvinnens stilling – m.m. Dette utgjør en temaverden som fortsatt danner utgangspunkt for stor dramatikk. – «Din mentalitet er din livsskjebne», sa B.Dybwad Brochmann. Det sier noe at etter J.W. Goethe, er Ibsen den dikterfilosof som BDB oftest siterer og henviser til i sine bøker.

Rollespill – eller livsdramatikk?

Noen tror at dramatikerens personer

bare er rollefigurer – som talerør for hans «budskap». Men hvor finnes et entydig budskap hos Ibsen? Her dreier det seg ikke om moraliserende «lærestykker», men om levende dramatikk med «egenvillige» personligheter. Hvor finner man større meningsforskjeller og motsetninger, enn for eks. i «Villanden»? Med de utfordrende konfrontasjoner mellom den overspente idealisten Gregers Werle, og den kyniske materialisten Dr. Relling? Som så og si kjemper om Hedvigs og Helmers «sjeler». Dr. Relling – livsløgnens falske profet. «Satan er løgnens far» – og «Sannheten frigjør!» – sier Mesteren fra Nasaret. Løgneren trellbinder. I illusjonenes mentale fangenskap. Betenk BDBs megetsigende boktitler: «Livsløgneren i faresonen» og «Fandens efterlatte papirer».

Sannheten kan finnes – ved forsøkelse av livsløgneren og dens hildrende illusjoner.

Livsnærhet

I Ibsens livsdramatikk bidrar personenes livsnærhet til at noe av livets gåtefulle flertydighet, paradoxi og skjebnens ironi, er blant det som kommer til orde – i, og mellom linjene. Gjennom replikkens vekselspill, i de scenekunstneriske hand-

lingsforløp. Mange har oversett, at Ibsens verk ikke er avhengig av scenen, men skrevet slik at det også kan leses, med stort utbytte.

De store spørsmål

«Jeg spørger kun – mitt kall er ei å svare». Med andre ord: Det som fremgår av Ibsens livsverk, er ikke ferdige svar, ikke døde facts – men levende sannhet. Som kan få nytt liv i leserens og/eller teaterbesøkerens bevissthet.

* * *

Her som ellers i livet kan svar finnes, av den som befinner seg i en spørrende, søkende holdning. Ved å lete og lytte til de spørsmål som oppstår i livet, i Bibelen og i genial dikt-kunst og dramatikk.

Om de svar som finnes er i samsvarende med de sanne livsrealiteter, eller kun fiktiver og hildrende illusjoner, avhenger av om vi er fordomsfri – eller tanksky.

Førstnevnte kan finnes av den som søker i fordomsfrihet – under ansvar.

Onsdag 29. mars kl. 19.00

*«Hvem Jesus var og hva kirken har gjort ham til»
Hvem var den virkelige Jesus?*

Har det kirkelige maktpapparatet gjennom hundreårene greid å undertrykke kildene til kunnskap om ham?

Hadde Jesus et helt annet forhold til kvinnene enn det vi har trodd?

Er det noe sant i «Da Vinci-koden»?

Bjørnvin Kirkeakademi arrangerer foredraget over temaet på

Kafe Magdalena i Kong Oscarsgt. 5 i Bergen.
Foredragsholder er Gunnar Johnstad, 1. amanuensis ved NLA.

Skjerpet innsats for jordvernet

Landbruksministeren lover i denne utgaven av Bondebladet skjerpet kamp for å ta vare på matjorda. Det er riktige og viktige tiltak når vi vet at dyrket areal her i landet ble redusert med 42.000 dekar i 2004 på grunn av nedbygging og gjengroing (tall fra Statistisk Sentralbyrå). Boliger, næringsliv og transport spiser verdifulle jordbruksarealer i stort omfang, ofte nær de største forbrukermarkedene. I mange tilfeller er det den beste dyrkingsjorda som går tapt. Parallelt med dette gror mye tidligere beitemark igjen på grunn av færre dyr. Nydyrkingen er på langt nær stor nok til å veie opp for arealene som bygges ned eller gror igjen.

Å danne nytt jordsmonn er en så langsom prosess at dyrkbar jord i praksis er en ikke-fornybar ressurs. Derfor er den store nedbyggingen gjennom mange år kortsiktig og lite bærekraft-

tig. Å ta vare på jorda til matproduksjon handler også om å ta vare på kulturlandskapet. Presset på jordsmonnet er dessuten et globalt problem som bør få flere enn landbruksminister Terje Riis-Johansen til å ta affære. Vi tenker spesielt på miljøverndepartementet, hvor statsråder i tur og orden har vært synlig når det er satt i verk vernetiltak i skog og utmark. Miljøvernminister Helen Bjørnøy har vist handlekraft for å ivareta allmennhetens interesser i strandsonen, nå venter vi at hun også stiller opp for jordvern og kulturlandskap. Dette er både landbrukspolitikk og miljøvernpolitikk, selv om det tilhører landbruksministeren å iverksette konkrete tiltak. Samfunnet må se matjorda som en ressurs for framtida.

Stortinget har vedtatt at avgangen av dyrket mark skal halveres innen 2010. For i det hele tatt å komme i nær-

heten av dette målet må dagens praksis i fylkeslandbruksstyrene endres. For å sikre dette kobler landbruksministeren inn fylkesmannsembetet, og i neste instans Statens landbruksforvaltning. Det er positivt at konkrete grep tas for å ivareta jordvernet. Resultatene bør kunne leses av i statistikken så snart som mulig. Det har også vært foreslått å endre jordloven for vern av dyrket mark på samme måte som vern av skog og utmark etter naturvernloven. Dette kan være neste skritt om nødvendig.

God økonomi i matproduksjonen er imidlertid viktigste forutsetning for å verne matjorda og hindre gjengroing av beitemark. Første bud er at jorda blir dyrket og at mange nok dyr beiter til å holde landskapet åpent.

(Bondelegat)

Personlig-sosiale kvaliteter

Oppdragelse som fremmer vitalitet

Det levende, dynamiske, fleksible og spontane sinn er et ideal hos Brochmann. Det er det skapende sinn han vil fremelske i sine medmennsker. «Drivkraften i livsgartnerens have er skapergleden i OSS».

Inspirasjon og engasjement smitter. Vitalitet fremmes bare i møte med et vitalt sinn, eller sagt i Brochmanns språkdrakt: «... inspirasjon er en nådegave fra Gud!»

Derfor er vilkårene for inspirasjon og vitalitet både i og utenfor skolen mye mer viktig enn folk flest forstår. «Når vi mennesker selv skaper og vekker bevissthet i våre egne barn så gir vi dem samme sjansen til å bli åndens barn som vi selv har, men på samme betingelser». En likegyldig og indifferent lærer vil fremme samme slappe mentalitet hos sine elever.

Men vi skal ikke klandre lærerpersonen. For vilkårene for lærerens vitale utvikling er meget begrenset. Læreren er offer for det initiativdrevende kravet om først og fremst å representere ikke seg selv, men skolelover, normalplaner, pensum etc. i møte med sine elever. «De fleste lærere kjeder seg på skolen og det gjør barna også, men konvensjonen har for de fleste mennesker større verdi enn livet, og derfor forkrøpples de fleste menneskesjele allerede i skoleårene. Det som hører livet til slipper ikke frem.

Etter skikk og bruk, har imidlertid barna større spillerom for vitalitet og

avvik enn eldre. Men dette «vårt eget opprinnelige skapende tanke-liv», som Brochmann sier det, fortrenges etterhvert, og dermed så for-dummes hele vår slekt.

Denne vekt på formene i vårt skolevesen, både organisasjonsmessig og innholdsmessig, er en av hovedfeilene. Man «angriper skallet, men

lar kjernen (– innholdet) ligge».

Skolen må slutte med å terpe autoriserte meninger som pensum: «Din skole ... påtvinger dine barn dine forbannede meninger, istedenfor å lytte til dine barns hellige opposisjon og umiddelbare sunne fornuft».

Brochmann uttrykte seg ganske

morsomt om hvordan han reagerte på troskap mot de ferdige filosofiske og vitenskapelige sannheter: «Det er et grusomt uappetittelig syn å se folk grave i fortiden og slikke i seg støv og spise lik etter sine åndelige føres overbevisning.»

Den personlige tenkning faller bort i den offentlige skole; der er det

andres utformede tanker som reproduseres, det er det hele. Det er akademikerens kjennemerke. Men så er da også «akademikere ... hårdkokte og tunghørte» – Der må likefrem skje et mirakel dersom hårdkokte egg igjen skal bli levende.»

I ett og alt så har vi en skole og en kultur som hemmer livsekspansjonen. Også ved at skolen hemmer selv tilliten og opplevelsen av egenverdi, så er skolen livsødende. «Med et vanvittig eksamenspress ... søker man mest mulig å uttrykke all egenverdi og indre valuta for så vidt mulig å etablere «sosial fedrift», hvor alle er like dumme». Og dermed er vi kommet dithen i vår kultur «... at det store flertall av mennesker lever «et ulevet liv».

Akademikeren tenker analytisk, dvs. livsspaltende. Det som imidlertid trengs i vår tid er en «syntetisk innstilling». Vi mangler ikke analyser, men vi savner å få oppleve den «store livssammenheng». For å oppnå dette er jordarbeid vesentlig: «For å holde oss våkne, og for å bevare oss levende i sjel og sinn er daglig arbeide, især kroppslig arbeide, særlig gavnlige. Især er en direkte omgang med naturen og det organiske liv av uerstattelig verdi. Byfolk aner således ikke hvilken synd de begår mot sine barn derved at disse ikke lærer å omgås planter og dyr».

Opplevelse av persepsjons- og identifikasjonsevnen

Hvis vi persiperer og retter vår oppmerksomhet mot, er avgjørende for samfunnsvokster og individvokster. – Hva regner samfunnsmedlem-

Verdensøkonomien på full fart mot nye problemer

Når securitassendinger blir ranet, så er det fordi pengene betyr alt for ranerne, men de betyr alt også for bankene. De er blitt en gud i menneskefantasi. De er ikke lenger bare et bilde på varer og tjenester. De er blitt selve varen. Men da er menneskene i hele vår globale verden, kommet opp i den største krise som tenkes kan. Produksjonen er der og pengene er der, men pengene som bilder på produksjonen er der ikke. Av slik galskap kommer dommedag.

Dette har som sagt å gjøre med menneskenes fantasi. Den er blitt villedet. Den er blitt forført. Slik villedning kommer ikke fra folke-

dypet, men fra folkets autoriteter i skole, kirke, aviser og politikk. Men hvorledes skal det la seg gjøre å få menneskene gjort oppmerksom på blunderen? Spørsmålet er: Kan det være mulig som Kristus sa til sin samtids fariseere: Dere har djevelen til far og opphav?

Djevelen representerer den ukontrollerte fantasien. Den som villeder, som fører til krise. Han er ingen mann med horn i pannen og hestehov. Å, nei da, han er den ånd mennesket trenger å gjennomskue og fjerne, om de skal komme på rett vei igjen, både som person og samfunn. Hvorledes gjennomskue? Når resultatet av det gode som du

ville, blir det motsatte, skylder du å granske årsaken.

Her er vi ved kjernen! Alt i menneskelivet fungerer etter årsaks og virkningsloven. Dette har våre dyktige naturforskere forlenget oppdaget. Støter du med stor kraft mot en hard vegg, så støter du tilbake fra veggens med samme kraft som du støtte mot veggens, sa naturforskeren Newton. Han kalte det ikke djevelens kraft som støtte imot, eller et djevelens puff. Nei, djevelen er intet annet enn *bevissthetsløshet*.

Menneskene tror på mystiske makter både i seg og omkring seg. De hater bevissthet. Disse mystiske djevelens makter har tilhold i vår

fantasi. Vårt bilde på varer og tjenester – pengene – de som skal tjene til å formidle livsoppholdet mellom mennesker og land, blir gjort om til noe som skaffer deg fortjeneste og renter, uavhengig av varene de skal formidle.

Nå vil verdens befolkning kalle renter og fortjeneste på pengebildene for økonomi. Ja, den virkelige økonomien. Hva skal vi få til uten renter?? Men med visse mellomrom i tidens løp, så ramler denne renteøkonomien sammen og etterlater seg en verden i ruiner. Skal vi ikke da si at også på det mentale plan gjelder Newtons årsaks og virkningslov??

Det vi har med å gjøre er altså ikke virkelig økonomi, men fiktiv (oppdiktet) økonomi. Ellers ville den ikke ha falt sammen! Hus som bygges og sikkert fundamenteres, faller ikke sammen, uten av elde. Bankkonti som bygges opp etter fiktivøkonomiprinsippet, kan ramle sammen igjen etter bare en børsprests grynt eller kremt.

Anders Ryste

P.S. 2/3 av verden drukner i gjeld til den 1/3 som er rike og lever i overflod.

D.S.

mene som viktigst? Hva forsøker skolen og massemedia å peke på? Er det det som samler, eller er det det som splitter og hemmer, som får størst plass? Er det det levende organiske liv, inklusive mennesket og samfunnet som står i fokus? Eller er det fiktive størrelser, er det kjøp og salg, er det penger og andre bilder på verdier som menneskene i praksis tillegger størst grunn til oppmerksomhet?

Søkningen etter verdier er altfor tilfeldig og opportun. Persiperingen er sløv, og evnen til å skille det verdifulle fra det mindre verdifulle, og det organiske fra det mekaniske, er sørgelig utviklet. «Identifikasjons-sansen blir ikke utviklet i våre skoler. Menneskene opplæres ikke til å se kritisk på de historiske begivenheter således at de kan gjenkjenne dem og sette dem på plass etter hvert som de oppleves i vår tid. Men på den måte sinkes utviklingen i menneskesamfunnet. Menneskene lærer ikke av dagens begivenheter.»

Og denne tesen er jo langt fra Brochmann den eneste som har uttalt. John Torgersen har uttrykt denne visdommen meget distinkt: «... glemselens straff er at de samme ting må gjøres om igjen.»

I det hele tatt er det viktig at utdanningsinstitusjonene peker på dette forholdet at både vår vilje og vår evne til å forstå og oppfatte livet, foreløpig er sørgelig ufullkommen. Dagens intellektuelle innbilskhet hindrer oss fra å komme videre til avgjørende nyerkjennelser.

En oppdragelse mest mulig fri fra frykt

Et annet aspekt ved oppsedingens sjeledrama, er frykt dimensjonen. En oppdragelse mest mulig fri fra frykt er fundamental. Frykten maktstjeler massene og gjør dem til viljesløse får i førernes hender. «Frykten for kollektivism og fellesskap beror på frykten for det ukjente og uprøvede.

Det er frykten som føder behovet for diktatur ... Og «det er frykten for

det onde som får menneskene til å sette seg opp mot det onde på en sådan måte at det onde (som de ikke vil) stadig vokser og øker. Derfor hevder Brochmann, er det at Kristi liv og lære, hans teorier og livskunst begynner og slutter på psykologiens grunnpillarer: Frykt ikke, frykt aldri. Innstill deg riktig overfor fenomenet. Alt går da nemlig naturlig og virkelig for seg.

Tvangs- og frihetsaspektet i oppsedingen

Er en ute etter å studere psykologi, så bør en være ytterst varsom: «Trekk dine sko av, ti det sted du går inn i er hellig. Legg deg ned på gulvet hos de små. Gå inn i deres lek, forstyr dem ikke, vær ikke banal og dum, eksperimenter ikke. Gå helt inn i deres lek, og barnet åpner seg for dig og forteller dig alt som du trenger å vite om dig selv.»

Brochmann, med sin ærefrykt for barnet, anviser naturlig nok frihet i oppsedingen som et positivt aspekt. Det er imidlertid ikke slik at han mener en kan tvinge seg selv til å øve frihet, hvis en ikke har en overbevisning om barnets sosiale natur, som gjør frihet naturlig og nødvendig. Frihet er gjenparten av det nevnte positive pedagogiske prinsipp om å gjøre mot andre hva en ønsker de andre skulle gjøre mot en selv. Tvangsprinsippet derimot er en frukt av det misforståtte egosentriske prinsippet som leder samfunnet i retning død.

Opplever en trass hos barnet, så oppfordrer Brochmann en til å møte den med mildhet og tålmodighet: «Gå med barnet og ikke imot barnet inntil du har vunnet barnets tillit og kjærlighet. Da først er tiden inne til å søke å lede barnet på den rette vei. Uten barnets tillit kan du intet utrette». (tolking av Mt. 5,39-42).

Som en konsekvens av å ha møtt tillit og frihet vil barnet etterhvert utvikle selvkontroll. Autorisasjonsprinsippet, ytre styringsprinsippet derimot er «djevlels verk», det gir barbari.

Derfor sier Brochmann at «disiplin», autoritetsdyrkelse, pietet og frykt er alt sammen ting som må vike for å gi så meget mere plass for glødende tro og tillit til en ny tingenes tilstand på virkelighetens trygge grunn.»

Å dømme og straffe hverandre er fullstendig fänytt; det gjelder både

i en offentlig og i en privat sammenheng. Det rasjonelle er å søke sannheten om de store massebedrag og å se seg selv som ofre for en offentlig utilsiktet kjempesvindel.

Effektivt forsvar mot denne kjempesvindelen er et spørsmål om dannelsen, om «åndens våpen». Generelt sett så er spørsmålet om krig eller

fred ikke et spørsmål om makt, vilje eller våpen, men det er et spørsmål om innsikt i «forholdet mellom dig og mig som menneske».

Ytringsfrihet og tegningene av profeten Muhammed

Amnesty International Norge mener at Jyllandsposten og Magazinet's gjengivelse av karikaturtegningene av profeten Muhammed er innenfor det vi juridisk anser som ytringsfrihetens grenser. Likevel er det grunn til å hevde at det var uansvarlig å trykke karikaturene.

Debatten om ytringsfrihetens grenser må ikke påvirkes av volden vi har vært vitne til i Midtøsten. Meningene om hvor grensene går kan verken bestemmes av trusler eller av en motreaksjon mot trusler. Vi må verken la oss skremme til å begrense ytringsfriheten, eller la oss provosere til å krenke andre for å bevise at vi ikke lar oss skremme. De som oppfordrer til vold, eller utøver vold, må ikke få lov til å styre denne debatten.

Slike volds-handlinger beskyttes ikke av menneskerettighetene.

Ytringsfrihetens grenser ikke klart definert. Det er for eksempel grensene for tortur. Derfor må partene være villige til å lytte til hverandre. Det er akkurat i denne debatten, ytringsfriheten må respekteres.

Det er ikke vanskelig å støtte ytringsfriheten når den anvendes av folk som har de samme verdiene som oss selv. Ytringsfriheten utfordres først og fremst når den anvendes av personer som forfekter synspunkter og verdier vi selv er uenige i, finner krenkende, eller til og med respektløse og avskyelige.

I slike situasjoner settes evnen og viljen til å respektere ytringsfriheten og argumentere for egne synspunkter på prøve.

Ytringsfrihet som rett og ansvar

Ytringsfriheten er en av de grunnleggende menneskerettigheter. Med

rette må denne ses på som en helt avgjørende rett i forsvaret av, og arbeidet for, alle menneskerettigheter.

Retten til frie ytringer danner grunnlaget for å bekjempe alle former for maktmisbruk. Den er også et avgjørende element i individets frihet.

Uten ytringsfrihet er det makten som rår og kollektivet som begrenses.

Men fordi ytringsfriheten er åpen for tolkning, vil grensen for hva det går an å si oftest være definert av flertallet, uten hensyn til mindretallets behov og følelser.

Derfor er ikke den juridisk funderte ytringsfriheten total. De som utarbeidet menneskerettighetene var kloke nok til å forstå at ytringsfriheten var en rett som lett kunne misbrukes ikke bare til å fornærme, men også til å undertrykke og diskriminere. Det er her mye av diskusjonen omkring karikaturtegningene av profeten Muhammed står i dag. Er

karikaturtegningene en fornærmelse som må tolereres, eller er de en del av et større bilde der muslimer diskrimineres og undertrykkes, spesielt i Europa?

Fremfor forbud og straff av såkalte uønskede ytringer kan en fri meningsutveksling i det offentlige rom bevisstgjøre oss, og gjøre oss skjerpet til ikke å la oss manipulere. Det vil også bevisstgjøre egne synspunkter og verdier.

En fri offentlig meningsutveksling der politiske, religiøse og kulturelle spørsmål kan diskuteres er en viktig korreks til styrende myndigheter. Bare slik får man kjennskap til både meningsfellers og motstanderes argumenter.

Ytringsfrihet på norsk

I Norge har vi etablert en tradisjon med svært vide rammer for ytringsfrihet. Så vide at vi har fått tildels sterke reaksjoner fra FN på det de oppfatter som vår manglende retts-

beskyttelse mot rasisme og diskriminering.

Denne tradisjonen ligger også til grunn for at den norske regjering, Amnesty International Norge og mange andre aktører, har gitt uttrykk for at trykkingen av muhammedkarikaturene ligger innenfor den juridisk definerte ytringsfriheten.

Samtidig har de samme aktørene nærmest unisont slått fast at de mener trykkingen av tegningene var unødvendig og uklokt. De skiller med andre ord mellom det vi kan kalle den juridiske ytringsfriheten og det vi kan kalle en fornuftig og aktverdig bruk av samme rett.

Diskusjonen om hvor grensen for ytringsfrihet går handler ikke om skillelinjer mellom muslimer og kristne, eller mellom religiøse og ikke religiøse mennesker. Men diskusjonen om ytringsfrihetens grenser er kanskje det eneste konstruktive som kan komme ut av karikaturene.

Tjønnegrend, 12.10.04

Til sjølvbergaren

Bastoga, eldhus, turke, ris og sauna

Kjært barn har mange namn. Og har store skattar av erfaringsvisdom i seg. Mykje held no på å verta vekke.

Kjent er eldhus for turking i røyk av kjøt, flesk og fisk, litt veit me om det for øl og whisky. I desse husi vart det og utført tillaging av mat og drikke, som baking, brygging og vasking. Også som lagerplass og gjerne overnatting.

Her i Vinje er det eg får sjå det dei kallar bastoga. Ikkje noko soge om bading, slik eg fekk sjå det i nord-Sverige. Her står det ein stor oppmurt ovn midt i stoga, ein eller to hyller langs begge sideveggene. Og stokk under til å stå på for å leggja opp kornband eller korn som var treskja. Viktig var det å kunna stå og røra i kornet og flytta på kornbandi.

Med kalde fuktige somrar og grønnår var det viktig å redda avlingen. Fyrst og fremst til graut og flatbrød, hellekaker dei kalla det i gamal tid, innblanda av det dei hadde. Til store og små.

Med elektrisk straum kom ved og

røyk vekk, fryse- og kjøleskap overtok lagring. Me trengde ikkje lenger desse gamle loft, eldhus og fuktige kalde kjellarane. At røyk var av stor verdi er oversett, det som vert sagt heldt vekke pest og sjukdom, som at det ikkje kom mygl på maten og føda. Mykje salting var heller ikkje bra. Og kokingi då? Kjent er at ferske reine råkostvarer gjev god helse-rik mat, sameleis letttrykt og turka.

Eg vil her taka med då kvikksølvbeising og sprøytealderen om. Også den moderne medisin med mange blindvegar, og burte vekk med gamalt og godt.

I boki «– en græns av annat slag –», skriven av Anne Lise Skarderud står det mykje om det eg her skriv. Den allsidige bruken i Finnskogen. Fyrst ein liten ria å bu i, og vidare.

Før det er for seint, må restene av visdom frå alt dette reddast til våre born og etterkomarar. Skriv ned, aller helst redd det som står att.

Beste helsing Ivar B. Løne

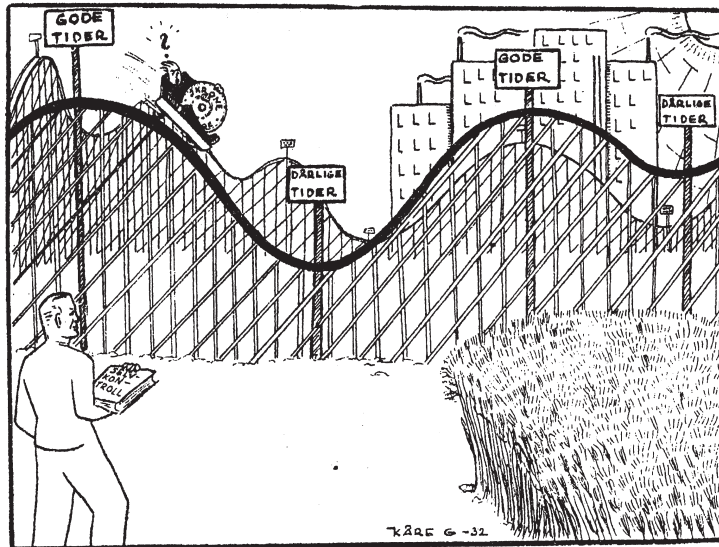
Viktig Om korndyrking

Det er viktig, i desse tider, at alt frå korndyrkingi sin gamle kultur vert redda. «Kjedens styrke bestemmes av det svakeste ledd». Matforskning på Ås driv no med forsøk på å laga mjøl av jordskock. Målet er at 20–40 prosent kan erstatte kveitemjøl. Eg har hatt kontakt med dei, og fekk spørsmål om Voss Mylna kan påtaka seg å mala. Kva seier de?

Men vel så sikkert er at bygg ligg klar til meir bruk att, og at kveiten er på veg ut. Det grovmale med all klie må inn att. Så og avla økologisk, hausta og turka, som med det på staur og i dei gamle bastovene eg finn i Telemark, eller i eldhus og malt-turkene. Ikkje berre varmen, men og røyken var med og konserverte og laga god smak.

Så her er mykje å taka fatt på. Derfor: Me treng større interesser og deltaking i alle desse leddi.

Ivar B. Løne

Husk
blad-
pengene

Realverdier og fiktivverdier

Hele vår eksistens i fysisk og økonomisk henseende er et stoff- og energispørsmål. Alt som er direkte livsbetingende har realverdi. Andre ting, som f.eks. penger, tallkapital, bokførte verdier etc., har skinnverdi (fiktivverdi). Kilden til all realverdi er sollyset og de universelle stoff- og energiskifter. Det er den objektive, reelle virkelighet. Derfra skaffes for oss alle varer og produkter for livets opphold. Kilden til alle skinnverdier er derimot vår vidunderlige forestilling om staten og skatten! Alle fiktivverdier eksisterer bare i den menneskelige fantasi og som et produkt av denne.

Realverdier kan vi leve av, skinnverdier kan vi bare dø av! Varer og produkter fra de store, reelle stoff- og energiskifter er for oss et eksistensspørsmål. Vi kan samfunnsmessig ikke leve av penger! Eksistensen er altså *i virkeligheten* ikke et penge-spørsmål! Alle verdens penger kan senkes på havets bunn i morgen, og når som helst erstattes med tall og regnskapsmidler. Solen ville like fullt «stå opp i øst og gå ned i vest» og det livgivende energi- og stoffskifte vil fortsette helt uavhengig av pengene.

Men da innskrenkning av produksjonen og ødeleggelse av realverdiene for skinnverdiene, pengenes, skyld er naturstridig og livsfiendtlig, så ender alle disse misforståtte bestrebelselser med *en verden i kaos, slik som vi idag ser det for våre øyne*. Og treet kan kjennes på fruktene.

Menneskene er fiksert av det gamle merkantile system, som gjelder mere enn menneskenes frigjørelse. Derfor skal det avlegse system bibeholdes og menneskene fortsatt lide.

Ingen vil altså akseptere de fallende priser som er utviklingens mål og innrette seg overensstemmende med disse.

Menneskene vil ikke sin egen materielle frigjørelse.

Alternativt Samfunn 4/2005:

Mennesket har latt seg fange av pengetenkningen

Av Armand Edgar Nyhus

Mennesket har latt seg fange av pengetenkningen, akkurat som torsken i sjøen lar seg fange av symboler, og lillegutt drømmer at trehesten løper løpsk, og den voksne at pengene yngler og blir til flere i banken. Naturen utranes ved rovdrift på skogene fordi vi har diktet verdi inn i symbolet og sier at det formerer seg ved rente. Renten er drepende for økologien, men det ubevisste tenkende og dagdrømmende mennesket, ser ikke verdens situasjon fordi det drømmer i våken tilstand. F.eks.

så er det bare en dekapitalisering som medfører desentralisasjon som kan redde Norge fra den situasjon det nå er kommet opp i. Det vil si at pengene blir fungible og representanter for de reale verdier, uten den tyngende rentebyrde som nå knuger hele folket. Dette ville igjen tilsi at vi fikk bærekraftige forhold for industri og jordbruk, da vi ved dette ville stå sterkere enn de fleste nasjoner på verdensmarkedet, og jeg tror oppriktig at folk ville godta 50 kroner timen som en bra lønn når de fikk se at levestandarden for alle grupper i samfunnet økte fordi prisene på alle varer og tjenester ville stå i samsvar med lønnen vi fikk.

Et styre av folket, med folket og for folket

Altså ikke kontomassenes transnasjonale overopphopping av idag som aksellererer menneskeheten rakt mot undergang. EU-forløper-Hansaen som jaget vikingefrigjørere i et halvt årtusen, ja like til den 400-årsnatten for Norge som forfulgte, fortrente og fordrev Europas mest frigjørende demokratiform, oldtidens og middelalderens urnordiske vikingedemokrati støtt påminnende om alpesveitsisk kommunedemokrati.

Den mest bortgjemte, opprinnelige form for kristendom har som hovedmisjon å redde verden fra økovanviddet. Som Satans aggresjonstilfredsstillere anførte kriegsgalne Kaiser Wilhelm II's og Bismarcs for

ikke å antyde Hitlers hypermyrderier 17 ganger verre enn Djengis Khans for å fremtrylle dolkeliberalisme til å spidde grunnlovsfestede kulturer med. Under EU-drabantenes skyttergravs-million-myrderier lanserte uvanlig bibelkyndige ekspertgartner og handelserfarne predikant Bertram Dybwad Brochmann fram et i det 19. århundre ubenyttet begrep «økologi» og gjenlanserte, med bakgrunnskjennskap til vikingenes avanserte, Hansa-smadrete folkedemokrati, armenes øko-teologi som gjorde Gud vitenskapelig allestedsværende.

Gud gjennomsyrrer både organisk og fysisk substans.

Alternativt Samfunn 4/2005:

Pengeøkonomi – en forbannelse?

Av Konrad Dragland

Vi har overflod av varer og tjenester her i landet. Ja, mange vedgår at vi har for meget. Fedme er et problem for mange. Fabrikkene, butikkene og lagrene står dørgende fulle. Permitteringer og oppsigelser er konsekvensen. Med andre ord, vi er så rike på varer at vi kan ta fri fra pliktarbeidet (lønnsjobben) og bare ofre oss for hjem og egne interesser. Dette er jo det mål menneskene i all tid har drømt om å nå. Vi står foran det faktum å kunne bli et økonomisk frigjort samfunn. Men hva skjer?

Jo, denne rikdommen synes å bli til forbannelse? Vi kan ikke bli arbeidsløse – det går ikke an –, sies det. Det er jo til å bli gal av. Det er stadig flere som steiler over denne merkelige situasjon, men det er også ganske få som tenker over hva årsaken(e) til dette marerittet kan være. Sist vi var i en lignende situasjon var i 1930-årene. Da kom krigen(e) og ødela både varebeholdningene og fabrikkene. Ingen vil vel for alvor mene at det var en fornuftig løsning?

Nok til naturlig behov er riktig økonomi. Dette kan neppe bestrides? Hvilken «økonomi» er det da som ikke tar hensyn til vår økonomi? Jo, det er pengeøkonomien. Den spør ikke etter hva som produseres av varer, etter fornuft og menneskelighet, eller om du er mett eller sulten. Pengeøkonomien krever avkastning, ikke i varer og tjenester, men i penger og tallkolonner.

Et dansk tidsskrift gjør kjent at

den innenlandske gjeld i Danmark (1975) var på 400 milliarder kroner. Med 15% rente betydde dette et krav overfor samfunnet på 60 milliarder i året som, via private og offentlige låntakere, måtte innkalkuleres i skatter og lønninger – og videre inn i vareprisene. Tenk det. Aner man etter dette, hvorfor varerikdom og arbeidsfri ikke kan harmonere med pengeøkonomien? Forstår vi da hvorfor det er «livsnødvendig» med nye arbeidsplasser og fortsatt økende produksjon, på tross av at denne produksjonen bare fører til mer og mer problemer i omsetningen? Dette er verdens største dilemma.

Det må nå reises krav til de styrende om at dette vanviddet må stoppes. Pengesystemet må bringes under den kontroll at pengene tjener de menneskelige behov og ikke som nå, at menneskene skal være slaver under pengeøkonomiens avkastningskrav.

Vi står i dag i en gunstigere situasjon enn de fleste land i vesten til nettopp å kunne bli et foregangsland inn i en ny og befriende økonomisk tilstand. Verden venter på en befrielse, ikke gjennom krig, men gjennom tenkningens evolusjon å sprengte veg ut av gjentakelsens ringvandringens mareritt.

BØKER • BØKER • BØKER

Boktittel: *Naturlig frisk*
Hvordan forebygge sykdom og få ny energi
Forfatter: *Harvey Diamond*
Forlag: *Grøndahl Dreyer*
År: 1999
Anmelder: *Astrid Strømme*

Dette er en bok om kreft til å bli klok av. Den sier at kreftutvikling først og fremst er et resultat av at kroppens rense- og forsvarssystemer svikter. De fleste av oss er fortrolig med at det er livsstilen, rammen om våre liv, som gjør at det kommer i gang en kreftutvikling.

Bokens del 1 gir en statusrapport over hvordan og hvorledes forfatteren tenker om utviklingen av kreft. Han gir oss et blikk inn i ulike skjebner, og hvordan de har blitt møtt. Det mest interessante kapitlet heter De syv sykdomsstadiene. Stadiene før en får stilt diagnosen kreft er slik:

1. Astemi eller manglende overskudd. Dette er tilstand hvor kroppen enten ikke produserer nok mengder energi til å kunne utføre sine oppgaver.

2. Toksemi eller opphoping av slaggstoffer. Nå begynner slaggstoffene å gjennomsyre blodet, lymfevæsken og vevene i kroppen.

3. Irritasjon eller ubehagsfølelse. Det foregående stadiet gav tretthet eller matthet, så gir dette trinnet irritasjonstilstander. Irritasjonen kan gi utslag i nervøsitet, depresjon, engstelse og bekymringer.

4. Inflammasjon eller betennelsesreaksjon. Du møter nå smerten for alvor, men den har en hensikt. Den skal varsle deg: noe er i ulage med kroppen din. Kanskje vil du oppleve betente områder som en følge av at det hopes opp giftstoffer i kroppen.

5. Ulærasjon eller sårdannelse. På dette stadiet er store mengder celler og vev blitt ødelagt.

6. Indurasjon eller arrdannelse. Dette er det siste stadiet hvor kroppen har kontroll over cellene sine. Fortsetter det destruktive mønsteret som er årsak til denne situasjonen, vil cellene begynne å «løpe løpsk».

7. Kreft. På dette stadiet er kroppsvitaliteten svært lav. Hjernen har ikke lenger kontroll over cellene, som formerer seg vilt og organisert.

Den andre delen av boken har som hovedtittel Omsorgsprogrammet. Omsorgsprogrammet har tre følgende prinsipper:

- 1. Periodisk råkostfaste
- 2. Gradvis reduksjon av animaliske produkter
- 3. Tanker teller

Boken til Harvey Diamond er lettlest og engasjerende. Den er til insiprasjon og nytte for alle som:

- 1. ønsker å forebygge sykdom
  - 2. er syke, eller som nettopp har fått en sykdomsdiagnose
  - 3. har blitt friske og ønsker å bygge opp en ny styrke og energi.
- Lykke til!

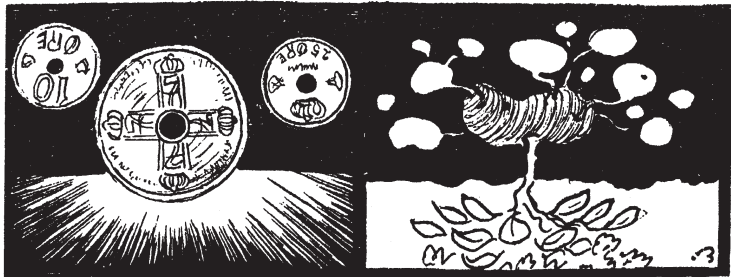
Dogmene drysser

La blikkene vende mot liv som er skapt, når fremmede guder i avmakt gir tapt, og dogmene drysser i dødsdalens avgrunn.

Klarsynet peker hvor retningen går, vil lose vår vandring fra vinter til vår, frem til bevissthetens levende bilde.

Skapende tanker vil rekke en hånd med lysbudets fakkel, - fra avgud til ånd modnes et samfunn i livsviljens bilde.

Oddmund Gullteig

ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG • ØKOBIDRAG

Ener i byen

Jeg vrir om tenningsnøkkelen og gir forsiktig gass. For første gang, etter 25 år bak rattet, sitter jeg i en elbil.

Kewet Buddy produseres i Oslo av Elbil Norge AS. Den er beregnet til en voksen og to barn. Buddy'en er minimalistisk i ordets ekteste forstand, og den er ikke mer avansert å kjøre enn en radiobil på tivoli. Jeg teller fire knapper: En til lys, en til vifte, en til varmeapparat og den siste for å aktivere reversfunksjon.

Dette er bilen for deg som vil ha den enkleste, billigste og mest ukompliserte fraktingen av eget legeme rundt om i byen eller områdene rundt. Prisen ligger på rundt hundretusen kroner og kostnader per kjørte mil er rundt 2 kroner.

Jeg tilgir raskt Buddy dens skrøpelige kjørekomfort og gjerrige kjørelengde. Jeg tilgir sågar den uforklarlige plasseringen av sidespeilet på passasjersiden, som på ir-

riterende vis gjør at jeg bare øyner halve speilglasset. Jeg tror jammen også jeg tilgir den boksete, lille bilen at den ikke er noe særlig for øyet. Buddy frakter meg dit jeg skal. Hva mer kan jeg kreve?

I tillegg nyter det lille hovedstadsproduktet godt av elbilens andre privilegier. Ingen bompenger, ingen veiavgift, gratis parkering, og adgang til kollektivfeltet. En ener i byen. Det oppdager du i løpet av noen timers bruk.

Å bruke en bensinbil i en stor by er stressende og slit-somt både for sjåfør og lommebok. Å kjøre en elbil blir nesten morsomt. Folkevett har ikke vurdert de sikkerhetsmessige sidene ved Buddy. Våre testsjåfører er enige om at å sitte i det som trolig er et av verdens aller minste bilkarosierier, med bare en flortynn glassfibervegg mellom en selv og trafikken, ikke gir den helt store trygghetsfølelsen. - Som å sitte i en rullende pappeske, bemerker en testsjåfør. Ikke så farlig, kanskje – Buddy'en egner seg ikke til rally.

Vatn, energi og naturlover

I Voss folkeakademi heldt Bjørn Moen nyleg eit tankevekkande foredrag om vatn. Vatn er ikkje ein ressurs eller eit råstoff me kan herja med som me vil, sjølv om mange tykkjst meina det.

På skulen lærde me at vatn har kjemiske formel H₂O og ikkje noko særleg meir. Mange trur at vatn er ei daud, flytande væska på veg mot havet. Dette er ikkje rett. Me må ta omsyn til at vatn er levande og har reaksjonsevne, og ved påverknad utanfrå, endrar det struktur og kvalitet.

Vatn er tettast ved +4°C, og minst tett ved 37°C, og det er ved den sistnemnde temperaturen lettast å påverka utanfrå. Krystallkarakteren som vatnet har når det er nedkjølt til is, held seg lenge etter at det er smelta, og først ved 37–40° løyser mikrokrySTALLANE seg opp, men ca 50% av dei held seg like til kokepunktet.

I bylgjeskvulp, i storm, i skodde og skyer, i durande fossar, klukkande bekkar, i snøfall og is, har vatnet si ferd i krinslaupet, og søkjer så ned i jord. Når det så ved temperaturendring kjem opp att derfrå, har det teke opp i seg ymse mineralar frå jord, berg og sand. Det er då levande og fullverdig og høver for plantar, dyr og menneske – til å byggja opp og å reinsa. Dei merkelege spiralrørsleane vatnet har er sers forvitnelege. Det er austerrikaren Victor Schauberger som har studert desse rørsleane inngåande. Han var skogvaktar og sette leg og lærd i undring med sine visjonære og praktiske eksperiment med tømmerfløyting. Seinare arbeidde han med implosjonsmotoren som skulle utnytta dei biologiske kreftene i vatnet. Tankane til Schauberger virkar fantastiske for oss, men om dei eksperiment han

fortel om er røyndom, vil dei snu opp ned på mangt me trur om dei krefter som er i vatn og naturen elles. Forskarar og vitskapsmenn arbeider vidare med dette i fleire land i Europa.

I ordskiftet etter foredraget til Bjørn Moen vart det mellom anna reist spørsmål om produksjonen kan aukast meir, då forureining set grenser. Om produksjonen ikkje kan aukast serleg, vert det mindre aktuelt med meir energi.

Eksistensgrunnlaget for menneskeætta er truga i dag. Me menneske

treng endra mentalitet og ånd slik at samfunnet kan verta eit tenande fellesskap som byggjer opp. Den noverande utvikling i samfunnet synest å gå mot eit organisert konkurranse-samfunn (lykkejegarsamfunn) som meir og meir vil tena nedbrytande krefter. Utviklinga er vel no komen så langt at det kan provast at me menneske er i den stoda at me er underlagde krefter og lover som me ikkje sjølve er herre over, og me må retta oss etter dei.

(A. M. Horda Tidende, Voss)

Langsamt frem

Langsamt stiger mennesket frem mot bevissthetens dawning – som det en gang i jordklodens barndom seg opp av havet. Solen tørret de saltvåte kroppar i skapelsens vrimmel.

Den samme sol vil tørre de saltvåte menneskekinn, – og løfte oss opp mot høyere tankesfærer. Langsamt stiger mennesket frem – – –

Oddmund Gullteig

«For å forandre noe, ikke sloss for å forandre den eksisterende modellen – skap en ny modell og gjør den gamle avleggs».

R. Buckminster Fuller

Totalitetsøkonomien erkjenner at utviklingen naturnødvendig går mot lavere og lavere priser og rikeligere og rikeligere med varer. Mennesken har lært å la maskinene og naturkreftene gjøre arbeidet for seg, og der er for såvidt ingen grense. Utviklingens mål er i så måte *den materielle frigjørelse*, som er nådd når alle priser er kommet ned mot null – altså når det er like billig å skaffe seg brød og andre livsfornødenheter som å tappe vann av vannkranen.

Kreftens psykologiske profil

Av Bernie S. Siegel

I det andre århundret e. Kr. skrev Galenos at melankolske mennesker er mer utsatt for kreft enn mennesker med et mer sangvinsk temperament. På sytten- og attenhundretallet innså mange leger at kreft ofte oppstår etter tragedier eller kriser i et menneskes liv, særlig hos dem vi i dag kaller deprimerede. Men før den moderne psykologi kom, var det lite de kunne gjøre for å få deprimerede pasienter til å forandre sinnsstemning.

Til tross for den omfattende kunnskap vi i vårt århundre har fått om den menneskelige psyke, har legevitenskapen vært merkelig uvillig til å tillemppe den for å gi oss en bedre forståelse av kreft. Elida Evans, en elev av Carl Gustav Jung, beredet grunnen med sin bok *Psychological Study of Cancer* i 1926, men den gikk nesten upåaktet hen. Det eksemplaret jeg kom over på det medisinske biblioteket ved Yale på midten av syttitallet, hadde bare vært utlånt seks ganger på femti år. Av boken fremgår det tydelig at den personlighetstypen som synes at meningen med livet bare kommer fra mennesker eller ytre ting, er mer utsatt for å få kreft. Når denne forbindelsen blir brutt, oppstår det sykdom. Evans trakk følgende slutning: *Kreft er, i likhet med nesten all sykdom, et symbol på at noe er gått galt i pasientens liv, en advarsel om å velge en annen vei.*

Takket være ytterligere forskning av LeShan, dr. Caroline Bedell Thomas og andre, kan vi i dag tegne en nokså fullstendig psykologisk profil av de mennesker som er mest utsatt for å få kreft.

Den typiske kreftpasient, la oss si en mann, opplevde manglende nærhet til foreldrene i barndommen, et fravær av den betingelsesløse kjærligheten som ville ha kunnet gjøre ham trygg på sin egen indre verdi og sin evne til å mestre utfordringer. Da han vokste opp ble han svært utadvendt, men ikke så mye av en medfødt draging mot andre som fordi han var avhengig av dem for å få bekreftet sin egen verdi. Ungdomsårene var en vanskeligere periode for denne fremtidige kreftpasienten enn for andre tenåringer. Vansker med å få knytte dypere vennskap førte til en ulidelig ensomhet og forsterket den tidligere følelsen av utilstrekkelighet.

Et slikt menneske har en tendens til å se på seg selv som dum, klosset, svak og udugelig i sosialt samvær og idrett, til tross for virkelige prestasjoner som ofte gjør klassekameratene misunnelige. Samtidig pleier han kanskje et bilde av sitt «virkelige jeg», hvor han er ytterst begavet og forutbestemt til å gavne menneskeheten med vage, men enestående

bedrifter. Men dette ekte jeget skjules omhyggelig i den tro at det ville forspille det (subjektive) minstemålet av godtagelse og kjærlighet som vedkommende har fått. Han tenker: *«Hvis jeg handler slik jeg virkelig føler for å gjøre – barnslig, overlykkelig, kjærlig og «sprøtt» – vil jeg bli avvist.»*

Jeg ga en av pasientene mine, en ung kvinne som heter Adrienne, et eksemplar av Gerald Jampolskys bok *Love Is Letting Go of Fear*. Etter å ha lest den, sa hun: «Jeg var som denne boken beskriver. Jeg var et «søndagsbarn», forelsket i verden, og foreldrene mine sa: «Bli voksen». Så ble jeg voksen og fikk kreft, og nå kommer du og sier: «Bli som et barn». Adrienne vendte tilbake til sitt egentlige, kjærlige jeg og er frisk i dag. Å elske er ikke ensbetydende med ikke å bli voksen. Det er ikke barnslig å være som et barn.

Men en og annen gang, vanligvis sent i tenårene eller tidlig i tyveårene, forelsker den fremtidige pasienten seg, får en eller to nære venner, får et arbeid han er svært fornøyd med, eller oppnår på en eller annen måte en grad av lykke som er basert på omstendigheter utenfor sitt eget jeg. Han kan overhodet ikke se at noen av disse hendelsene skulle være hans fortjeneste. Det virker som ren flaks, mer enn han fortjener, men i øyeblikket er alt bra.

Som voksen preges han fremdeles av svak selvfølelse og passivitet når det gjelder egne behov, men han viser stor hengivenhet overfor den personen, «saken» eller gruppen som er blitt livet for ham.

Før eller senere – det kan ta et par år, eller det kan ta tiår – forsvinner den ytre meningen. Vennene flytter, arbeidet opphører eller blir mindre tilfredsstillende, ektefellen han elsker forsvinner eller dør. Disse forandringene rammer oss alle, og de er alltid smertelige, men for et menneske som har satset alt på ett kort, er tapet skjebnesvangert. Imidlertid ser det vanligvis ikke slik ut på overflaten. Andre synes han «tar det forbausende pent», men inne i ham er det et tomrom. *Den gamle mindreverdighetsfølelsen velter inn over ham, og all følelse av mening i livet går tapt.*

Livet går som regel videre: Den fremtidige kreftpasienten har vært tvangspregnet generøs siden barndommen, og overfor den eller de som fortsatt står ham nær opprettholder han skinnet av at alt er som før, helt til han er helt utbrent og utmattet. Gang på gang hører jeg venner og slektninger si: «Han var en helgen. Hvorfor akkurat ham?» Sannheten er at tvangsmessig ordentlige og generøse mennesker er i flertall blant kreftpasientene, fordi de setter andres behov foran sine egne. *Kreft kan kalles snille menneskers sykdom. Men de er «snille» ut fra andre menneskers normer.* Deres

kjærlighet er betinget. De gir kjærlighet bare for selv å få kjærlighet. *Hvis det de gir ikke blir gjengjeldt, er de mer sårbare for sykdom enn noensinne.* Det viser seg vanligvis mindre enn to år etter at den psykologiske grunnpilaren i tilværelsen er borte.

Det mest omfattende og utfyllende bildet har vi fra terapeuter som har hatt individuelle samtaler med kreftpasienter og som dermed får grundig kjennskap til sammenhengen mellom personers liv og sykdom. Nå finnes det imidlertid også en raskt voksende eksperimentell forskning konsentrert om visse spesifikke personlighetsaspekter. Ved en enkel psykologisk test på en stor gruppe kvinner, hvor en del hadde kreft i livmorhalsen, kunne Arthur Schmale plukke ut 36 av de 51 som hadde kreft (allerede diagnostisert, men ukjent for Schmale) ved å lete etter håpløshet og nylig følelsesmessig tap. Andre forskere har senere oppnådd enda bedre resultater. Majorine og Claus Bahnson har utarbeidet et spørreskjema som med 88 prosent sikkerhet kan identifisere dem som har kreft diagnostisert ved biopsi. De fleste av disse psykologiske testene er mer nøyaktige enn legens fysiske undersøkelser. Likedan er kontorsøsteren min ganske flink til å stille diagnoser, og hun baserer sine antagelser utelukkende på kontakten med den nye pasienten.

Blant de viktigste bidragene på dette område er det arbeidet dr. Caroline Bedell Thomas ved Johns Hopkins University Medical School har utført. I 1946 begynte hun med personlighetstester på 1337 medisinstudenter og fulgte deres psykiske og fysiske helse hvert år i flere tiår etter at de var ferdige med utdannelsen. Målet var å finne psykologiske forløpere til hjertesykdom, høyt blodtrykk, psykiske lidelser og selvmord. Hun tok med kreft i undersøkelsen for sammenligningens skyld, siden hun i begynnelsen ikke trodde at kreft hadde noen psykologisk komponent. Men undersøkelsen ga et «slående og uventet» resultat: Karaktertrekkene hos dem som fikk kreft var nesten identiske med dem man fant hos de studentene som senere begikk selvmord. *Nesten alle kreftpasientene hadde hele livet vært tilbakeholdne når det gjaldt å vise følelser, særlig aggressive følelser i forbindelse med egne behov.* Hun oppdaget også at hun kunne forutsi hvilken kroppsdel de ville få kreft i, bare på grunnlag av de tegningene de laget som et ledd i testen.

Visse andre sykdommer stammer også fra et livslangt mønster preget av selvfornektelse. Leddgikt er for eksempel ofte en bevisst begrensning av ens egne aktiviteter. Da jeg nevnte dette for min mor, som har leddgikt, var hun enig: «Ja, det er

slik jeg er. Jeg har vært medlem av mange organisasjoner, og jeg pleide å arbeide meg opp til å bli nestleder, men da jeg ble tilbudt å bli leder for organisasjonen, sa jeg alltid: «Nei, jeg er for opptatt med familien. Jeg må nok si nei takk».

Det er viktig for pasienten å forstå det livslange mønsteret, men for det umiddelbare formålet – å bli frisk – må problemet formuleres på en slik måte at man kan hankses med det her og nå. I de fleste tilfeller innebærer dette at man innser konflikten. For kreftpasienter betyr det vanligvis å oppdage hvordan de bruker andres behov, som de oppfatter som det eneste som teller, til å tildekke egne behov.

Ofte blir det en virkelig maktkamp. Dette var svært tydelig i det tragiske tilfellet med Norma, som var medlem av UKrP, og som ble mishandlet av ektemannen. *Sykdommen begynte å gå tilbake da hun begynte å ta mer hensyn til seg selv.* Så fikk mannen en hjertesykdom og ble innlagt på sykehus. Norma sto overfor et valg. I stedet for å tvinge ektemannen til å velge mellom det å vokse i fellesskap med henne eller å vende tilbake til sitt gamle jeg. Han fortsatte mishandlingen og ble frisk, mens hun dro hjem for å dø. Hun sa til resten av gruppen at vi ikke skulle «prøve oss på noe» – altså forsøke å få henne til å ombestemme seg – hvis vi kom for å besøke henne.

Alle har mer eller mindre de samme valgene. Normas mann kunne ha lært seg å elske, eller Norma kunne ha lært å hevde seg selv og fortsatt å leve. *Men det er enklere å følge gamle mønstre, selv om de er smertefulle. Å forandre seg er vanskelig, ubehagelig og skremmende.* Det er slik vi vet at vi forandrer oss.

Det er ofte usedvanlig vanskelig for en tvangspregnet giver å stoppe, å si nei uten å få skyldfølelse. Mange av de kvinnelige pasientene mine er kommet på gruppemøtene og sagt: «Jeg gjør hva som helst for å bli frisk». Så forteller jeg om det programmet vi arbeider etter, medregnet tid til trening og meditasjon, og så sier de: «Ja, men da rekker jeg ikke å lage middag til vanlig tid». En pasient som het Sharon fortalte at mannens sekretær hadde sluttet, slik at hun «måtte» arbeide for ham til han kunne finne ny sekretær. Problemet var at hun hatet kontorarbeid. Jeg sa til henne: «Du vil ikke overleve kreften hvis du skal stå opp hver morgen og kjenne hvordan du hater det du skal gjøre hele dagen». Likevel tok det henne to eller tre måneder «å si fra til mannen», som hun uttrykte det.

Det som oftest hjelper mennesker som tenker på å si nei, er følelsen av at livet er tidsbegrenset. Hvis du visste at du hadde én dag igjen å leve, ville du vel ikke bruke tre timer på

røntgenavdelingen og vente på å få tatt en prøve? Aldri i verden. Du ville si: «Ta meg tilbake til rommet mitt. Dette er de siste fireogtyve timene av livet mitt, og jeg har ikke tenkt å tilbringe en attendel av dem på røntgenavdelingen!» Da ville de antagelig få tatt prøven på fem minutter.

Jeg forteller alle pasientene mine at de skal ta sine beslutninger ut fra det som føles riktig for dem hvis de hadde én dag, én måned eller ett år igjen å leve.

Dette er én måte å gjøre mennesker umiddelbart klar over følelsene sine på, selv om de aldri har brydd seg om følelsene sine før. Vi kan ikke bruke fem år på psykoanalyse når vi vet at pasienten kanskje ikke har så lenge igjen. Vi må begynne forandringen umiddelbart, og den beste måten å gjøre det på er å spørre hva pasienten vil gjøre med denne korte tiden.

Individuelle reaksjoner

Enhver psykologisk karakteristikk av den typiske kreftpasient må selvfølgelig bli generell, og eksempler fra andre menneskers liv kan bare tjene som retningslinjer. Selv om hovedtrekkene er de samme, er detaljene forskjellige for hver enkelt. Men mange av kreftpasientene våre blir forbauset når andre kreftpasienter beskriver personligheten og livsmønsteret deres uten å ha møtt dem før. Dette kan være den viktigste motiverende faktoren. Pasienten tenker kanskje: «Bevare meg vel» Hvis dere vet alt dette, så er det nok best jeg forandrer livet mitt.» *Arbeidet med å avdekke konflikter er den viktigste oppgaven pasienten har foran seg, for når de ytre valgene stemmer overens med de indre ønskene, blir den energien som tidligere var bundet i motsigelser, tilgjengelig for helbredelsesprosessen.*

Min oppgave som lege er ikke bare å finne den rette behandlingen, men også å hjelpe pasienten til å finne en indre grunn for å leve, løse konflikter og frigjøre helbredende energi. Selv om psyken har utrolige ressurser, kreves det ofte noe med samme styrke for å aktivere dem. Derfor ber jeg pasienter om å mobilisere sin tro på alt de i det hele tatt kan tro på. Pasienter som vil bli friske bare ved legens hjelp eller Gud, reduserer sjansene sine til et minimum. Ofte tenker slike mennesker egentlig: «Jeg er ikke så sikker på om jeg vil overleve, så jeg nøyer meg med de enkle valgene». Hypogigien av passive selvmord er ukjent, men de er utvilsomt en faktor vi må regne med.

Det avgjørende spørsmålet er hva som fungerer for hver enkelt. Man skal aldri undervurdere verdien av sannheten, selv om den kommer som et sjokk. Jeg husker en pasient som led av hjertesvikt, som ikke tok

Teologisk dilemma

Om det kun fantes en eneste Gud –
hva skulle han da med første bud?
Om man vil holde det første bud
og dyrke kun den ene Gud
– men redusere ham bare til menneskets indre
– da kan man neppe forhindre:
At han blir ansett – blant de mindre...

S.O.H.

Fra Moses til Kristus

Man bør hedre sine fedre –
vil man følge Mose' bud.
Elsk din neste og Vår Herre,
ved tro på Jesu Far og Gud.

Far og mor, blods-fedre å hedre,
er vår barndoms Mose'-bud.
Sønnen er den vi skal hedre,
med livets Far, Vår Herre, Gud.

Frelsen ut av blodets bånd
– ved ånds-fødsel, av Herrens ånd.
Til ånds-person-identitet.
«Født av Gud» – i kjærlighet.

Omvendelsens daglig fornyende vei,
kan føre til ånds-fødsel
av lys-ånd-jeg.

Svein Otto Hauffen

medisinene sine, som røykte som en skorstein og så kom til meg for å få operert galleblæren. Jeg spurte henne: «Har du kommet hit for at jeg skal ta livet av deg?»

Spørsmålet overrasket henne. Hun sa: «Ingen har snakket slik til meg siden jeg sluttet med psykoterapi.» Jeg forklarte henne ganske enkelt at før jeg kunne ta meg av galleblæren, måtte jeg gjøre noe med depresjonen hennes og forsøke å gi henne en grunn til å leve.

Nylig traff jeg en pasient med en hjernesvulst som allerede hadde vokst så mye at den forårsaket epileptiske anfall. Hun forsøkte å bestemme seg for om hun skulle få operert den bort eller behandle den bare med diett. En venn hadde bedt henne om å snakke med meg, siden legen hennes var sint på henne fordi hun unnvek aggressiv behandling av denne alvorlige sykdommen. Jeg satt og snakket med henne til vi kom til bunns i problemet – det faktum at hun var svært deprimert, uten særlig lyst til å leve. Derfor var det lettere for henne bare å forandre matvanene litt. Det ville ikke være så besværlig, og hvis hun døde ville det ikke være noe særlig tap, slik hun så det. Jobben min ble altså å vise henne hvordan hun kunne gjøre livet så interessant at hun ville fortsette å leve. Da ville hun kunne velge moderne metoder for å hankses med den akutte situasjonen, så vel som å gjennomføre en radikal forandring av sitt syn på fremtiden.

Jeg råder pasienter til ikke å avvise vanlige behandlingsmetoder, i hvert fall som et alternativ. De fleste mennesker er ganske enkelt ikke sterke nok til å «legge alt i Guds hender», det vil si å helbrede seg selv ved å finne sinnsro og få ren samvittighet. Legemidler og kirurgi for-

lenger tiden, og kan ofte helbrede mens pasienten arbeider for å forandre sitt liv.

Like etter at vi hadde opprettet UKrP, ble jeg intervjuet av tabloidavisen *The Midnight Globe*. Artikkelen ga en god fremstilling og situatene var korrekte, men jeg reagerte på overskriften: *Kirurg hevder at psyken kan helbrede kreft*. Jeg syntes det var en villedende forenkling. Men jo mer jeg arbeidet med pasienter, jo mer forsto jeg at utsagnet var riktig. Nå anser jeg disse avisene og ukebladene man ser overalt for å være viktige medisinske fagtidsskrifter. (Jeg sier dette med et glimt i øyet.) *Psyken kan helbrede kreft, men det betyr ikke at det er lett*.

Dette paradokset illustreres praktfullt i en eldgammel sufihistorie. En fremmed ser en mann som ligger på alle fire under en gatelykt utenfor huset sitt. Han leter etter nøklene sine, og den fremmede legger seg også på alle fire og hjelper ham å lete. Etter en stund spør den fremmede: «Hvor var det egentlig du mistet nøklene?»

«Inne i huset», er svaret.

«Men hvorfor leter du da her ute?» spør den fremmede oppgitt.

«Fordi det er mørkt inne».

Det er lysere i vår bevissthet, men vi må søke helbredelsen i det mørke ubevisste. Legen arbeider i lyset. Han er logisk og verbal. Pasientens verden kan være mørk, men det finnes lyskilder. Inne i oss alle er det en gnist. *Kall den gjerne en guddommelig gnist, men den er der og kan opplyse veien til sunnhet. Det finnes ingen uhelbredelige sykdommer, bare uhelbredelige mennesker.*

Fra boken:

Kjærlighet, medisin og mirakler
Av Bernie S. Siegel

Stressa barndom

Sølvi Glendrage

Vekkerklokka ringer grytidlig. En kjapp frokost, og en sving innom badet. Søvnige foreldre skysser trøtte og grinete barn av gårde til barnehage eller skole.

Mange småbarnsforeldre kjenner seg igjen i situasjonen, som er blitt starten på den moderne hverdagen. Resten av dagen fortsetter gjerne i samme tempo, og det stilles høye krav til både store og små. Voksne rammes ofte av stress og utbrenthet, og nå viser det seg at heller ikke barn skånes.

– Å få barn krever god tid. Samfunnet bør legge til rette for at barnefamilier får mye tid med barna sine. Det ville være en kjempeinvestering, sier spesialpsykolog Turid Løwenborg på poliklinikken på Sogn Senter for barne- og ungdomspsykiatri til Magasinet på Nett.

For litt over ett år siden skrev Dagbladet om fem år gamle Lisa fra Sverige, som ble sykmeldt i to uker fordi hun var stresset. Hun hadde vondt i magen og sov dårlig. Legen mente hun ble overbelastet i barnehagen, og ba derfor foreldrene om å holde henne hjemme i to uker.

Ifølge Aftenbladet er Lisa langt fra alene. I Sverige øker antallet barn som rammes av stress, og barnedepresjoner er ifølge avisa mer vanlig enn voksendepresjoner i dag. Også i Norge rammes flere barn av depresjoner.

– Barn som påvirkes av stress og tidsmangel kan miste troen på framtida, og bli trøtte, triste og deprimer-te, forklarer Løwenborg.

– Det er flere faktorer som spiller inn, men vi ser en økende tendens til angst og depresjoner hos barn. Psykisk stress kan være medvirkende, sier barnepsykiater Kristin Aasen til Magasinet på Nett. – Det er sjelden vi ser depresjoner hos barn under skolealder, da er det gjerne snakk om forbigående depressive reaksjoner på for eksempel sykdom eller at foreldre flytter fra hverandre.

Den svenske forskeren Peter Währborg ved Sahlgrenska universitetssykehus i Göteborg mener at barn helt ned i tiårsalderen også kan rammes av aldersdiabetes og åreforkalkning som følge av stress.

– Så vidt meg bekjent er ingen av de to diagnosene kjent i forbindelse med barn og stress i Norge. Men i barnepsykologien kjenner man til at stadig flere barn får stressrelaterte

sykdommer. Vi ser en økt utvikling av spiseforstyrrelser, slapphet, trøtthet, hodepine, søvnløshet, atferdsendringer og mageproblemer hos barn. Stadig flere utredes uten å finne medisinske årsaker til problemene, sier Aasen. På spørsmål om barn blir utbrente sier barnepsykiateren med over tjue års erfaring at en gruppe barn utvikler kronisk trøtthetssyndrom. – Det er vanskelig å si om dette er utbrenthet, men symptomene er veldig like.

Aasen peker på familiers totalsituasjon som en av flere årsaker til at barn stresser. Barn må stå opp tidlig om morgenen, og foreldrene har lange arbeidstider. I barnehage og skole møter barna høye krav, på samme måte som voksne møter høye krav på arbeidsplassen. Om kvelden venter fritidsaktiviteter, og koordinering og kjøring til og fra kan være en stressfaktor for både voksne og barn.

Kristin Aasen mener familier med stressede barn må tenke over hva de har for aktive hverdager. Da må man roe ned, og kanskje finne på familievennlige ting i helgene – som å gå en tur sammen.

Psykolog Turid Løwenborg peker også på at mange barn og voksne strever med en hektisk hverdag. En del foreldre har strenge krav til selvrealisering, noe som kan medføre mindre tid til familien. Hun mener det er klokt å legge forholdene til rette for at foreldre får bedre tid ved å tilby lenger permisjoner, mulighet for fleksitid, samt reduserte krav fra arbeidslivet. I perioder med spesielle utfordringer, som for eksempel skilsmisse eller sykdom, peker Løwenborg på behovet for å sette inn offentlige ressurser for å støtte familier.

Psykolog og direktør ved Regionsenter for Barne- og Ungdomspsykiatri (RBUP), Renate Grønnvold Bugge, legger i tillegg vekt på at barna må få tid til å leke. Når barn får en hektisk hverdag er det fordi barnet blir pålagt et hektisk tempo av voksne. Det innebærer forflytning, avbrutt lek og at barnet må skynde seg. Over tid kan barnet reagere med stresssymptomer som hodepine, vondt i magen og spiseproblemer.

– Da bør man sette seg ned og skaffe noe rom rundt barnet. Man kan tegne eller på andre måter forklare hvorfor voksne har det travelt, og gi barnet en følelse av mestring i stedet for at det blir dratt hjelpeløst med i hverdagen, sier Bugge til Magasinet på Nett. – Det kan hjelpe å

tegne klokka, og visualisere hvorfor voksne skynder på barna. Dersom det er mulig bør foreldre lage en struktur for at barna får en halvtimes lek om morgenen.

Også skolene pekes ut som en mulig kilde til stress. Store grupper eller klasser, høyt støynivå, strenge krav, få voksne, frykt for å bli mobbet, utbrente lærere og stadig nye vikarer er med på å stresse barna. Barn kan også bli stresset av for mange forandringer i hverdagen. Eksempler på slike forandringer er å flytte, begynne på ny skole, at bestevennen flytter, at foreldre blir arbeidsledige eller at et familiemedlem dør. Men også positive forandringer kan angivelig forårsake stress. Den svenske spesialpedagogen Ylva Ellneby viser til at fødselsdagsselskap, å få et husdyr eller at separerte foreldre flytter tilbake til hverandre, kan medvirke til å stresse barn.

– Vårt stress smitter av på barna. Ofte er vi så opptatte av karriere og jobben at vi overlater barnet til seg selv når de behøver oss som veiledere, sier Ellneby til Aftenbladet. Hun peker på høye forventninger til skolearbeid eller idrettsprestasjoner, og at foreldre skiller lag.

– Vi voksne glemmer lett at små hendelser kan virke stressende for barna. Og akkurat som med voksne er det sjelden bare en faktor alene som utløser stress.

Ikke alle fagfolk er enige i at stress er et problem for barn. Professor Holger Ursin ved Universitetet i Bergen er blant fagfolkene i Norge som har forsket mest på stress og dets innvirkning på mennesker. Ursin har tidligere uttalt til Dagbladet at vi bruker ordet «stress» stadig oftere. Til tross for at vi klager over uro, rastløshet, tretthet og søvnproblemer, mener stressforskeren at det ikke nødvendigvis er flere som blir syke av stress.

– Folk bruker ordet stadig oftere. Kravene våre til livskvalitet øker, toleransegrensen vår er lavere. Det er unormalt å være trøtt og lei seg, og så kaller man det stress.

Ursin mener at ingen stimulansgrense er for høy for de små. Han har ikke forsket spesifikt på barn, men mener det er tøv å bruke ordet stress om barn.

– Det er like sunt at ungene er stresset som at de ikke er det. Varskuropene fra de andre fagfolkene er betydelig overdrevne, sa Ursin til Dagbladet.

Saxet fra Dagbladet

Armand Edgar Nyhus, Berkåk

Debuterte med lyrikksamlinga «Det skal koma ein dag», før jul 2004 på Det Frie Samfunns Forlag. Samlinga var på 50 dikt i alt. Det internordiske tidsskriftet «Alternativt Samfunn» skreiv om samlinga (nr 4 2004): *Rennebu har fått en ny lyriker av virkelig stort format ... De godt og vel 50 diktene spenner fra villmarks- og naturdikt til sosialkritiske dikt av typen sentrallyrikk og mer følsomt filosofiske dikt av kraftig kaliber – på høyde med Hans Børli og Tor Jonsson.*

På eit sommarstemne med deltakarar frå heile landet som vart halde på Stend Landbruksskule ved Bergen i slutten av juli 05, var Armand Edgar Nyhus innbeden opningstalar 27/7. Emnet var «Økologi og samfunn», og tilhøyrarane vart konfrontert med ein representant frå bygde-Noreg som gjorde eit uforgløymande inntrykk for sin ramsalte analyse av kor gale utviklinga går med norsk landbruk og skogbruk. – Vi kjenner att hans oppgjer med grådighets-samfunnet og rovdriftskapitalismen også i denne nye diktsamlinga av i år, som han kallar «Det renn ei å». Armand Edgar Nyhus veit kva han talar om. Han har hatt sitt arbeid både i bergverksdrift (Svalbard) og i skog og landbruk. Han veit kva slags avgud som blir dyrka i modernitetens og effektivitetens namn, og her er det ikkje noka «kjære mor» andsynes havesjuka hos pengepuga-

rane, korkje regionalt, nasjonalt eller internasjonalt. Det er tydeleg at denne lyrikaren på 55 år har si rot i arbeidarrørsla. Sosialfilosofisk og -psykologisk har han eit samfunns-ideologisk utgangspunkt i Nyorienteringsrørsla som vart inspirert av gartnaren og økofilosofen B. Dybwad Brochmann, utan iøvrig å vera bunden til nokon bestemt «guru». Han står fritt, og vert ikkje for inkje kalla ein «villmarks son». Under si daglege vandring i skog, mark og fjell finn han det opprinnelege skaparverket, den «verkelege verkelegeheita» som det urbane menneskje tapar av syne og sinn.

Denne lyrikksamlinga på bortimot 100 dikt har ein apokalyptisk dâm over seg når det gjeld havesjuka og tomheita i det moderne tilværet. Men i 2. delen av «Det renn ei å» peikar han på ei framtid med optimisme og håp. Menneskja kan lære av feila sine, og dei har evne i seg til å skapa eit tilvære i pakt med den lovmessigheita han har funne i dei dei gamle kalla «Guds skaparverk». Her er han heilt i tråd med hopiindianarane som Thor Heyerdahl skriv om i si siste bok, «I Adams fotspor».

Elverum 10/11 -05
Even Lorch-Falch, Prof. II, DNAH

BERTRAM D. BROCHMANN den store sosialreformatoren i Norge

Bertram Dybwad Brochmann (1881-1956) var prestesønn og utdannet gartner. Han reiste land og strand rundt og prekte om en ny samfunnslære. En lære som talte Staten og Kirken midt i mot.

For Brochmann var statsmakt, pengemakt og religion mennesketens nye avguder. Disse molokene som han kaller dem, knebler friheten og folket. Brochmann bygger sin nye samfunnslære på en radikal forståelse av Kristus og evangeliene.

Brochmann innførte i sin samfunnslære begreper som "to slags fantasi" (den ukontrollerte og den kontrollerte) og "to slags virkelighet" (den objektive skapt av Gud og den relative skapt av mennesker). Gjennom 40 år utga han mer enn 40 bøker om sin nye samfunnslære. Det vakte stor oppsikt da han i sitt åpne brev til Adolf Hitler i 1937 gir uttrykk for at Hitlers undergang er viss, hvis han fortsetter å følge det makt- og voldsprinsipp han hadde slått inn på. Brochmann hadde dessuten også hjulpet den jødiske Helene Harand i hennes kamp mot Hitlers jødeforfølgelser, og han hadde holdt offentlig foredrag om dette i Wien. Brochmann var derfor uønsket i Berlin.

Så bryter 2. verdenskrig ut, og noen måneder senere står tyskerne etter et kappløp med engelskmennene som okkupanter av Norge, mens Konge og Regjering rømmer til England med gullbeholdningen og lar folket i stikken. Om dette sier Brochmann sin hjertens mening i et radioforedrag i juli 1940 - mer enn en måned etter at krigstilstanden mellom Norge og Tyskland var opphørt ved den norske hærs kapitulasjon, og okkupasjonstilstand var inntrådt. Han angriper også Englands kyniske holdning overfor Norge. Hensikten med Brochmanns radioforedrag var for det første å motarbeide Quisling, dernest å fremme Hitlers riktige økonomi-politikk mot plutokratiet. Dette for å komme på talefot med okkupantene som han hadde tett inn på livet, og for med det å skjerme sine tilhengere i Norge. Han var den første politiker som tok Jesu budskap om å "elske sine fiender" og ikke bare gå én mil med dem, men to, alvorlig. For dette ble Brochmann etter krigens slutt tiltalt og dømt ved det "rettsoppgjør" som av den tilbakevendte Regjering ble iscenesatt overfor 99.000 nordmenn. Brochmann tok som de tusenvis av andre sin fengslesstraff som et utslag av den politiske forfølgelse han var utsatt for. Av ukjente årsaker ble han brått sluppet ut av arrest etter knapt 6 måneders soning.

I sin bok "Til mentalundersøkelse" (1947) beskriver han dette årelange marerittet som norske myndigheter utsatte ham for. "Rettsaken mot B.D.B." (1947) viser i sin fulle bredde hvor paradisk det hele var.

Ytringsfrihet til å såre

Nils-Petter Enstad Frilansskribent og forfatter

Onsdag 01.02
Dagbladet på nett

Magazinet: Den Kristne avisa Magazinet trykket for ei tid siden noen tegninger/karikaturer av profeten Muhammed. Dette har skapt skarpe reaksjoner. Redaktøren i avisa mener imidlertid at det ville være feil om han skulle beklage at tegningene ble trykket, for det ville være å beklage at vi har ytringsfrihet her i landet. Slik forsøker han å male seg i et hjørne der han vil være hevet over enhver kritikk. Jeg tror det er nødvendig at noen forklarer redaktør Vebjørn Sellbakk - som jeg for min del har et helt greit forhold til, både personlig og profesjonelt - at denne saken faktisk ikke handler om ytringsfrihet. Ingen har bestridt hans og avisas rett - i juridisk forstand - til å trykke tegningene. Det er heller ikke klokskapen - eller mangelen på det - i hans redaksjonelle vurdering

som er tema. Derimot handler det om respekten for enkeltmenneskers religiøse følelser. Derfor er det en total avsporing å gjøre dette til en debatt om ytringsfrihet.

DA ER REDAKTØREN nærmere sakens kjerne når han i et tidligere intervju ga uttrykk for at disse tegningene ikke var verre enn mye av det kristne mennesker møter i norske medier til stadighet (her referert etter hukommelsen). Redaktøren av Magazinet har - i likhet med mange andre kristne - kritisert norske medier for slike overtramp, og fått til svar at vi har jo ytringsfrihet her i landet. Da blir det i beste fall å dobbeltkommunisere å bruke det samme forsvaret når man selv sårer andre menneskers religiøse følelser.

Å bruke ytringsfriheten til å såre andre er muligens ikke straffbart, men det er heller ikke beundringsverdig eller respektabelt. Nettopp derfor bør redaktøren i Magazinet beklage at tegningene ble trykket.

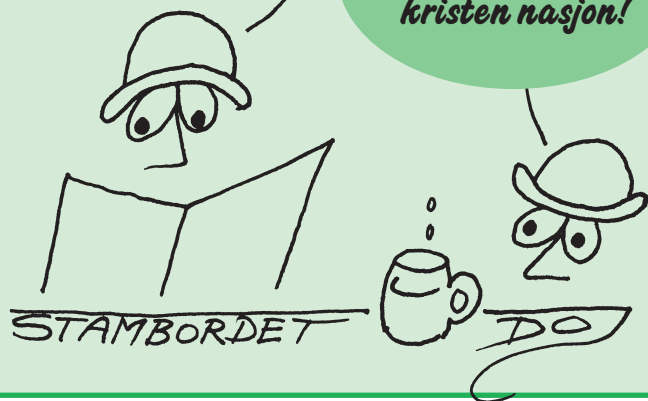
Bruk giroen som
låg ved nr 1.

Nyorienteringen
trenger din støtte

—Frp
foser fram
i Norge

— Endelig
blir Norge en
kristen nasjon!

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 500,- pr år
kr. 250,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
l. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta